

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠT. 1, 2

JANUAR ♦ 1934 ♦ FEBRUAR

LETO 57

Nove določbe glede vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa.

»Ljubljanski škofijski list« je objavil v svoji 8. številki 1933 sledeče določbe, ki so važne tudi za organiste.

I. Splošne določbe.

1. Javno in skupno češčenje se vrši podnevi, in sicer od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

2. Dan češčenja naj se poprejšnjo nedeljo vernikom oznani. Pojasni naj se jim namen in korist češčenja in naj se povabijo k udeležbi. Kjer se zdi primerno, naj se povabilo z oznanili nabije tudi na cerkvena vrata.

3. Zvečer pred dnevom češčenja naj po Ave Mariji četrte ure slovesno zvoni z vsemi zvonovi v župniji, ako je češčenje v župni cerkvi; sicer le pri dotični duhovnijski cerkvi ali kapeli. Zvoni naj slovesno tudi zjutraj ob pričetku. Začetek vsake ure naj naznani veliki zvon.

4. Najsvetejše se izpostavi na velikem oltarju. Oltar naj se kar moč ozaljša. Gori naj na njem vsaj 12 sveč, od katerih mora biti vsaj 6 voščenih.

5. Točno ob 6 zjutraj naj se Najsvetejše izpostavi. Pri tem naj se podeli blagoslov po rimskem obredu, ali pa naj se zapoje navadna pesem za blagoslov. Nato se izmolijo litanije presv. Srca Jezusovega, na kar naj bo, kjer je to mogoče, kratka pridiga. Takoj nato naj bo slovesna sv. maša, če je tam en sam duhovnik; če sta dva ali jih je več, naj bo tiha sv. maša s petjem na koru ali ljudskim petjem.

6. Kjer je več duhovnikov, naj bo ob določeni uri slovesna sv. maša pred velikim oltarjem. Glede te sv. maše so podrobna določila v vsakoletnem škofijskem direktoriju pod naslovom: Missa votiva cantata de ss. Eucharistia occasione adorationis perpetuae. Sv. maši naj se doda kratka primerna pridiga. Vse ostale sv. maše naj se opravijo pri stranskih oltarjih.

Ob nedeljah in praznikih naj se služba božja dopoldne in popoldne vrši po navadi; mesto krščanskega nauka se more izbrati evharističen govor; ako okoliščnosti dopuščajo, naj se popoldanska božja služba odloži za sklep češčenja.

7. Ob javnem izpostavljenju Najsvetejšega se dobi za vsak obisk sedem let in sedem kvadragen odpustka (AAS 1914, 74).

II. Češčenje.

8. Poskrbi naj se, da cerkev ali kapela ne bo nikoli prazna. V javnih cerkvah naj bi bilo vedno najmanj 6 do 10 častivcev, v kapelah 2 do 4. Zato naj se častivci za posamezne ure natančno določijo ali po vaseh ali po stanovih. Šolski otroci naj pridejo ali po šoli ali v opoldanskih urah. Kjer je več duhovnikov, naj bi, kolikor je mogoče, v posameznih urah po eden (v roketu in štoli) molil z verniki.

9. Župnik ali predstojnik cerkve ali kapele naj skrbi, da vsako uro, ko zvon zapoje, za tisto uro določeni častivci češčenje začno. Določi naj, kaj se bo vsako uro molilo in pelo in v kakem redu; glasno naj se moli vsaj pol ure, in sicer v taktu in zboru, ako častivci znajo čitati. Rožni venec naj se moli le izjemoma. Določijo naj se osebe, ki molitve vodijo in naprej molijo. Nihče ne sme glasno moliti nikakih litanij, razen onih, ki so v Cerkvenem molitveniku.

10. Sklep naj bo slovesen. Če je mogoče, naj bo pred sklepom kratka pridiga. Nato naj se pojo litanijske pesmi. Srca Jezusovega, katerim se doda zahvalna pesem. Blagoslov naj se podeli po rimskem obredu. Če to ni mogoče, naj se litanijske pesmi glasno molijo, zapoje zahvalna pesem in pesem za blagoslov. Zvonovi naj pri zahvalni pesmi slovesno zapojejo.

III. Za posebne prilike.

11. Ob nedeljah in praznikih se češčenje nič ne pretrga, marveč se med službo božjo, tudi med pridigo, nadaljuje.

12. Tudi na svečnico, pepelnico in cvetno nedeljo se češčenje opravi po navadi. Sv. obredi naj se vrše, ako je mogoče, pri stranskem oltarju. Slovesna sv. maša naj bo pri velikem oltarju. Najsvetejše ostane ves čas izpostavljeno, le med pridigo naj se postavi predenj malo banderce.

13. Zadnje tri dni velikega tedna se v dotičnih cerkvah Najsvetejše ne izpostavi posebej, ampak se v določenem redu in načinu časti v četrtek pred oltarjem, kjer so spravljene sv. hostije, v petek in soboto pa pred božjim grobom. Vstajenje bi se moglo nastaviti tako, da se dovrši do šestih zvečer.

14. Na sv. Marka dan in na prošnje dni ostane Najsvetejše v času procesije izpostavljeno; ostane naj v cerkvi nekaj častivcev. Isto velja o dnevih kake druge izredne procesije.

15. Na vernih duš dan se Najsvetejše izpostavi, toda brez sv. maše pri izpostavitvi. Na velikem oltarju in v prezbitteriju naj ne bo nikake črne

preproge. Votivna sv.maša v čast presv.Rešnjemu Telesu odpade. Vse sv.maše so de Requie in se opravijo v obleki vijolične barve in pri stran-skem oltarju. Slovesna sv.maša de Requie z absolucijo se opravi pred izpostavitvijo Najsvetejšega, torej v zgodnjih jutranjih urah.

16. Ako bi morala biti v nedeljo, na katero pride vrsta za javno češčenje, sv.maša v kaki podružnici, naj se ta sv.maša prenese na pri-hodnjo nedeljo.

17. Samolastno spreminjanje vrstnega reda vednega češčenja ali zgor-njih določb ni dopustno. O vsem tem se je treba obračati na škof. ordinariat.

V IV. odstavku sledi red češčenja po župnijskih, du-hovnijskih in samostanskih cerkvah in kapelah, ki je — odkar so bile z apostolsko konstitucijo z dne 10. februarja 1933 končno-veljavno dodeljene župnije dekanij Idrija, Postojna in Vipava ter župnija Bela peč škofijam v Italiji — nekoliko spremenjen in z ozirom na nastale vrzeli spopolnjen.

Josip Janežič:

Nekaj misli ob prvi obletnici škofijske naredbe o cerkvenem ljudskem petju.

Preden preidemo k stvari, ki bo predmet našega razmišljanja, se nam zdi potrebno opozoriti na veliko bolezen današnjega časa, na kateri trpimo do malega vsi. Živimo namreč v dobi mnogih besed a malo dejanj, blago-donečih fraz a brez vsebine, v dobi, ko javno ne smemo štediti s hvalo in priznanjem a zato tem temeljiteje zabavljamo skrito in zahrbtno. Navadili smo se živeti dvojno življenje: eno zase, eno za druge, prvo v dejanju, drugo le v besedah. Ker pa vemo, da je tisto drugo življenje samo po-tvorba in laž, mu v zasebnem življenju prav malo verjamemo. S tem pa izgubljam tudi vsak resnični medsebojni stik, veže nas le krepko neza-upanje, ki ima za posledico, da delamo vsak po svoji glavi in tako izklju-čujemo dosego vseh tistih ciljev, ki so mogoči le v skupnosti. V tem je tudi vzrok, da smo začeli precej omalovaževati vprašanja, o katerih se javno razpravlja, pa naj bo že ustno ali pisмено. Posebno veliko grešimo v tem oziru prav pri branju, ker se navadno zadovoljujemo s tem, da sestavek le površno pregledamo — ako nam ne zadostuje kar sam naslov — pa smo prepričani, da nam je stvar že popolnoma jasna in taka, da jo s pikrim nasmeškom izročimo pozabljenju. Ni sicer mogoče ugovarjati, da katerikrat nimamo prav, a vselej vendar ni tako. Večkrat je v resnici stvar popolnoma drugačna, kot si jo v svoji površnosti predstavljamo, zakaj tudi v splošnih vprašanjih se kažejo mnogokrat plemeniti nameni in resna stremjenja. Na vse to pa opozarjamo samo zato, da se ne bomo, že takoj, ko bomo zvedeli, da je predmet današnjega razmišljanja *ljudsko petje*, pomilovalno namuznili, češ: že zopet stara, premeta kaša. Poskusimo se rajši vsaj enkrat za pol ure temeljito in brez predsodkov poglobiti v to vprašanje,

pa bomo videli, da še ni vse tako jasno, kakor radi trdimo. Tudi poročila župnih uradov oziroma organistov, ki so dala neposredni povod temu razmišljanju, govore rajši proti, kakor pa za omenjeno trditev.

Kar se tiče teh poročil samih, naj samo mimogrede omenimo, da je že naredba o cerkvenem ljudskem petju ukazovala, da jih je poslati do 1. maja 1933. Na žalost pa moramo ugotoviti, da je trajalo precej dolgo in je bilo treba mnogo opominov, preden jih je škofijski ordinarijat prejel. Nekateri pa vkljub vsemu še nadalje trdovratno vztrajajo v molku, tako, da manjka še vedno nad 50 poročil. Pa tudi od poslanih je znaten del površno in nepopolno sestavljen, v nekaterih se kažejo celo jasna nasprotja med posameznimi izjavami. Na prezaposlenost se verjetno ne bo mogoče izgovarjati, da stvar ni bila važna, pa tudi ne, saj so že ponovni opomini dokazovali, da so poročila resno zamišljena. Tudi ni nobenega dvoma, da taka poročila niso potrebna; kako pa naj drugače postavodajalec ve, kako se njegova naročila izvršujejo, ali niso morda potrebna še kakih dopolnil, izprememb ali pojasnil. In, da so jih potrebna, so pokazala vprav poslana poročila. Čuditi se temu ne moremo prav nič, saj gre tako rekoč za popolnoma novo stvar, za katero ni bilo mogoče že vnaprej točno vedeti, kako se bo razvijala. Prav tako pa se tudi ne da v kratki naredbi do podrobnosti označiti vse, kar se morda celo šele s praktičnim delom pokaže za potrebno. Zato bomo skušali podati v naslednjem nekaj odgovorov na najvažnejša sporna vprašanja, ki so se pojavila in s tem obenem tudi pokazati, kako je treba omenjeno škofijsko naredbo o cerkvenem ljudskem petju pravilno razumevati.

Predvsem moramo ugotoviti, da je ponekod še vedno nejasen celo pojem ljudskega petja sam. Nekateri so poročali: pri nas imamo že od nekdaj ljudsko petje. Izvajajo ga članice Marijine družbe na koru. Ali pa: pri nas ljudsko petje ne gre, ker hoče peti zbor le umetne pesmi. V obeh primerih imamo očitvidno zamenjavo ljudskega petja s petjem ljudskih pesmi. Zato ponovno poudarjamo, da gre pri ljudskem petju za sodelovanje vseh navzočih, ne pa za petje ljudskih pesmi. Tudi najbolj umetne pesmi bi lahko pelo ljudstvo, ako bi se dalo naučiti. Preproste se uporabljajo zato, ker so le take dostopne tudi najširšim slojem in se prav zaradi tega tudi imenujejo ljudske. Če torej zbor poje ljudske pesmi, to še ni nikako ljudsko petje. Temu se zbori prav za prav popolnoma upravičeno upirajo, ker so predvsem zato tu, da se uče in pokažejo vedno kaj novega, da poleg neposrednega namena, ki je povečevanje božje službe, skrbje posredno tudi za razvoj in napredek cerkvene pesmi. Pač pa se more porabiti zbor kot učitelj in vzgojitelj ljudskega petja, posebno pri vajah, ki se vrše v ta namen, kakor tudi kot sodelovalec pri izvajanju. To pa bo nova plemenita naloga naših zborov, katero jim je treba posebno poudarjati in jih navduševati zanjo.¹

¹ Opozarjamo na naš drugi današnji članek o ljudskem petju, ki govori ravno o tem. — Op. ur.

Nepravo pojmovanje je nadalje krivo tudi, da nekateri vidijo z vpeljavo ljudskega petja v cerkveni glasbi nekaj korak nazaj, dočim pomeni to po pravilnem mnenju le veliko izpopolnitev. Ljudsko petje je najvišja stopnja zborovskega petja, kjer so posamezni glasovi najširše zastopani. Neko srednjo stopnjo tvorijo v tem sestavu običajni zbori z omejenim številom pevcev v vsakem glasu, spodnjo stopnjo pa posamezno ali solo petje, kjer so glasovi zastopani le s poedinimi pevci. Tej razporeditvi odgovarjajo tudi pesmi, ki jih uporabljajo posamezne od navedenih skupin. Jasno je, da moremo od poedinca, ki ima vse prednosti dobrega pevcu, zahtevati mnogo več, kot od zbora, ki ne razpolaga samo z najboljšimi pevci, kaj pa šele od mase, ki jo tvorijo tudi nepevci. Na drugi strani pa nam tudi najboljši solisti ne morejo dati tega, kar zmora zbor, pa tudi najboljši zbori ne tega, kar nam nudi pojoča množica, posebno še ako sami osebno sodelujemo v njej. Vsaka skupina ima posebna svojstva s svojevrstnimi učinki, zato so nam za vsestransko popoln razvoj pevske umetnosti potrebne vse. Naše cerkve razpolagajo povprečno z dobrimi zbori, tudi solo-pevcev nam ne manjka — ponekod jih je celo preveč — nimamo pa ljudskih zborov. Ako smo jih torej začeli uvajati, menda nismo šli korak nazaj, marveč naprej, k izpolnitvi široke vrzeli. Poleg tega pa je treba poudariti, da so skoraj vsi najboljši pevci izšli iz preprostejših zborov, torej polagamo z vpeljavo ljudskih zborov obenem tudi najboljši temelj umetnim zborom in solistom.

Dalje poročajo nekateri, da so nastale zaradi ljudskega petja razne neprilike z rednim zborom. Razmerje, ki naj vlada med sedanjimi cerkvenimi in novimi ljudskimi zbori, je v škofijski naredbi točno opredeljeno. Vsaka ljubosumnost od strani rednih pevcev je popolnoma neupravičena, o kaki nad- ali podrejenosti ne more biti niti govora. Vsak naj opravlja svoje delo. Od rednih cerkvenih zborov smemo sedaj celo več pričakovati, ker pomeni zanje ljudsko petje razbremenitev, ki so jo prej ponovno želeli. Kakor ni bilo prav, da smo doslej zanemarjali ljudske zборе, tako ne smemo sedaj pod nobenim pogojem zanemarjati umetnega petja, ampak nasprotno dvigniti zbor do čim večje popolnosti. Kdaj poje zbor in kdaj ljudstvo, naj se določi po krajevnih prilikah, sporazumno tudi z rednim zborom, tako, da bo po možnosti obema ustrezno. Da bi se to ne dalo z nekoliko dobre volje povoljno urediti, je popolnoma neutemeljena trditev. S pravilno razdelitvijo pa zbori tudi ne bodo več ovirači, ampak celo pospeševalci ljudskega petja.

Da navaja dalje cela vrsta poročil tudi organiste kot največje nasprotnike ljudskega petja, si moremo razlagati pač samo z njihovo nepoučenostjo v tem vprašanju ali pa s komoditeto oziroma samovoljnostjo. Zato zanje ni drugega sredstva, kakor da enkrat resno premislijo to zadevo in se dajo poučiti, v nasprotnem primeru pa naj se enostavno odstranijo iz svojih mest. Pomislijo naj, da so nastavljeni zato, da opravljajo svojo službo tako, kot se od njih zahteva, ne pa tako kot se jim slučajno zljubi. Komur torej ni služba všeč, naj jo zapusti. V času, ko toliko dobrih in vnetih organistov

čaka na svoja mesta, bi bilo pač nespametno, ako bi bili še nadalje odvisni od kapric enega človeka. V tem oziru je dolžnost cerkvenih predstojnikov, da nastopajo resno in odločno.

Splošno pa lahko že sedaj trdimo, da se ljudsko petje povsod, kjer so pokazali količkaj dobre volje, lepo razvija. Ni še vselej in povsod takih uspehov, kot bi si jih želeli, napredujemo pa le. Malodušnost, ki jo razodevajo nekatera poročila, kaže na pomanjkanje vztrajnosti. Ne dvomimo, da so marsikje velike resnične težave, a nepremagljive prav gotovo niso. Kakor je bilo pričakovati, tako se je tudi v resnici pokazalo, da je starejši rod, posebno moški, precej odporen, vendar ne zato, da ne bi znal peti, ampak zato, ker ga je težko premakniti iz ustaljenih navad, v katerih je bil vzgojen. Pa ni povsod tako, zakaj marsikatera poročila zatrjujejo, da je ravno novost vplivala tudi na starejše zelo blagodejno in so se ji vsi prav radi odzvali. Skoraj soglasno pa govore poročila o velikem navdušenju mladine, zato lahko z njo brez izjeme povsod začnemo. Niti ni neobhodno potrebno — dasiravno bomo skušali doseči tudi to — da bi se v šolah poučevalo cerkveno petje, saj lahko župnik ali katehet povabi otroke pred ali po maši k skupni vaji v cerkev. Besedila pa se lahko nauče že v šoli pri verouku in sicer na pamet. V tem oziru so dosegli posebno nekateri mladinski zavodi že krasne uspehe; n. pr. gojenci salezijanskega zavoda na Rakovniku pojo tako, da morajo navdušiti vsakogar. Tudi nekatere javne šole so vpeljale pri nedeljskih mašah skupno petje, ki se je skoraj brez izjeme prav sijajno obneslo in njih vzgojitelji kar ne morejo prehvaliti lepote in moči takega petja. Zato pa moramo vprav zavodom in šolam še posebno priporočati, da postanejo nekaka žarišča ljudskega petja in le škoda, da imamo ravno od njih doslej tako malo poročil.

Tudi skupne vaje za ljudsko petje se na splošno zelo dobro obnesejo. Najuspešnejše se vrše kar v cerkvi, kjer ostanejo ljudje najbolj zbrani, vendar jih imajo ponekod tudi po društvenih domovih in drugih primernih prostorih. Navadno so po nedeljski popoldanski službi božji. Duhovnik jih otvori s kratkim nagovorom in vodi petje. Organist zaigra, pevci zapoje naprej, hitro poprimejo za njimi vsi, še par ponovitev, pa gre povsem gladko, vaja je končana, vse je navdušeno in komaj čaka prihodnje nedelje. Ta način skupnih vaj je prav primeren, posebno, ker ljudje že cel teden naprej vedo, kaj bodo peli prihodnjo nedeljo. Med tednom ponavljajo pesmi še doma in se uče besedil na pamet, v nedeljo pa gre kot na koncertu. Učenje besedil na pamet bo treba sploh kar najbolj priporočati. Pesmarice imajo večinoma povsod premalo — kako naj poje n. pr. 300—500 ljudi ali še več iz 30 pesmaric? — pa tudi tam kjer jih imajo več, jih radi pozabijo doma. Da pa v večini primerov ljudje vprav zaradi tega ne pojo, ker ne znajo besedila, vidimo posebno pri pesmih s stalnimi odpevi. Prvo kitico pojo vsi, drugo v začetku že samo oni s pesmaricami, ko pa pride odpev, se oglasi zopet vsa cerkev. Torej še enkrat: učimo se besedil na pamet!

Posebej moramo nadalje omeniti ona poročila, ki že na zunaj kažejo tisto dvojno vlogo, — ki jo bodisi zavedno ali nezavedno igrajo njihovi

avtorji, — na katero smo opozorili že takoj v začetku in jo smatramo kot posebno nevarno za napredek ljudskega petja. Dočim se ti ljudje na eni strani z besedami navdušujejo za skupno petje, se zadrže na drugi strani dejansko popolnoma pasivno, ako celo naravnost ne delujejo proti njemu. Tako trdi n. pr. neki prvoboritelj za cecilijanske ideje, da smo vsi za ljudsko petje, v isti sapi pa pravi, da bo to petje uničilo vse 50 letno delo Cecilijinega društva, ker se bodo v cerkve vrinile zopet neprimerne pesmi, s katerimi je bilo toliko truda, preden so se iztrebile. Za tako trditev ni prav nobene osnove, saj se je že z izdajo posebne pesmarice poskrbelo in določilo, kaj naj se poje. Pa tudi v bodoče bo Cecilijino društvo skrbno pazilo, da se ne bodo uporabljala nikjer niti besedila niti napevi, ki ne spadajo v cerkev. Prav zato smo tudi naročili cerkvenim predstojništvom, da nam sporoče, katere pesmi pogrešajo v tej pesmarici, da bi ugotovili, kakšnih pesmi si žele posamezni. Priznati pa moramo, da doslej še nihče ni predlagal neprimernih pesmi, in če bi jih predlagal, bi jih tudi ne sprejeli oziroma odobrili. Vodilo pri izbiri ljudskih pesmi je in ostane izdana Cerkvna ljudska pesmarica, poleg nje pa tudi druge od škofijskega ordinarijata potrjene zbirke; proti vsem ostalim pesmim pa se bomo tudi v bodoče najodločnejše borili. Dalje pravi isti poročevalec, da bo mogoče vpeljati ljudsko petje le po mladini, v dotični župniji pa da z mladino nimajo ničesar opraviti, zato tudi takega petja ne more vpeljati. Splošno pa je znano, da ima prav tista župnija najboljše in najštevilnejše mladinske cerkvene družbe, ki bi se dale organizirati prav za skupno petje. Pa tudi, ako bi v resnici ne imeli na razpolago mladine, mu takoj sosednja župnija, ki je večinoma brez mladine razvila že prav izvrstno ljudsko petje, glasno pobija njegovo trditev. Tako postopanje je v pohujšanje drugim, ki vidijo, da je mogoče z narejenimi izgovori pogaziti avtoriteto, pa vendar ostati na zunaj čist pred njo.

Nekateri so se izjavili tudi proti načinu uvedbe ljudskega petja in vidijo, oziroma občutijo v naredbi o cerkvenem petju neko silo, ki ni umestna in bo zato več škodovala nego koristila. Naredba naj bi ne bila zakon, marveč samo smernica za razvoj tega stremljenja. Ljudstvo naj se ne sili k skupnemu petju, ampak naj se mu to le priporoča. K temu pripominjamo, da naredba tudi ničesar drugega ne zahteva, kot to, kar navajajo dotični poročevalci. V tem smislu jo je tudi velika večina pravilno razumela. V cerkvi se nihče k ničemur ne sili, vse je popolnoma prostovoljno. Naredba ustanavlja le novo dolžnost za cerkvene predstojnike in organiste, da vpeljejo in goje ob določenih prilikah poleg umetnega petja tudi skupno ali ljudsko petje. S tem nikakor ni rečeno, da morajo ljudi siliti, da pojo, morajo pa jih k temu vzgajati in navajati. V koliko jim bo to uspelo, je odvisno od njihove dobre volje in spretnosti, pa tudi od zunanjih prilik. Nikakor se ne zahteva takojšen uspeh, ki se bo pokazal morda šele po večletnem trudu, pač pa redno in vztrajno delo za doseg omenjenega cilja. V boljše razumevanje tega vprašanja bi lahko postavili primer, da je ta

naloga nekako slična dolžnosti cerkvenih predstojnikov navajati vernike k skupnemu prejetanju sv. zakramentov. Gotovo se bo vsak vesten in vnet dušni pastir potrudil, da jih bo pridobil čim več za to misel, a vendar, silil ne bo nikogar. Zato bo tudi ljudsko petje v vsaki župniji le merilo in dokaz resnega in požrtvovalnega dela ter duhovnega napredka faranov, nikakor pa ne kaka prisiljena ustanova.

Nekaj jih je prišlo nadalje tudi s pritožbo, češ: ljudsko petje moti, posebno pri maši, druge, ki bi radi molili. Gotovo ni prijetno ne za tiste, ki pojo, kakor tudi ne za tiste, ki ne pojo, ako so raztreseni po vseh kotih. V takem primeru res ni mogoče niti eno niti drugo. Konec je navadno tak, da kmalu utihnejo še oni, ki so začeli peti, ko vidijo, da daleč okrog njih vse molči. Zato bi priporočali, da se tam, kjer večina ne poje, povabijo tisti, ki hočejo sodelovati pri skupnem petju, na poseben prostor v cerkvi, ki naj bo določen samo zanje. Bodimo praktični in iznajdljivi, ako ne gre na en način, pa poizkusimo drugače. —

Za sklep še par besed o ljudskem petju kot takem. Slišimo namreč očitke, posebno od strani glasbenikov in takih, ki se na glasbo in petje »razumejo«, da je ljudsko petje estetično manj vredno, da greši zoper vsa pravila pravilnega petja, ker ne upošteva nobene enotne izgovarjave, ne pozna dinamike, se ne briga niti za kake druge zahteve, skratka, da je še najbolj podobno petju pijancev ali pa divjakov. Drugi nam očitajo celo — posebno v kolikor gre za vprašanje eno- ali večglasnosti — da to petje ni v narodnem duhu, ampak da hočemo uvesti nekak protestantski koral. Na prvi očitek postavljamo vprašanje, kdaj je kak solist ali zbor že od vsega početka brezhibno pel in kateri ni tudi še pozneje, ko je menil, da je že na višku, marsikaterikrat stavil s svojo »pravilno« izgovarjavo, »zvenečim« glasom in krepkimi disonancami prav občutne zahteve na živce poslušalcev. Mislimo pa, da bo moral vsak nepristranski strokovnjak priznati, da se take napake pri veliki množici lažje prenesejo, kot pri posameznikih. Sicer pa, prijatelji, počakajte malo, da vsaj pošteno začnemo, saj tudi mi ne mislimo ostati vedno na najnižji stopnji. Zaenkrat smo lahko veseli, da nas poje čim več, pozneje pa bomo poskrbeli tudi, da bomo peli čim lepše. Kar pa se tiče eno- oziroma večglasnosti ljudskega petja, je bilo vprašanje tudi na tem mestu že večkrat obravnavano. Poročila kažejo, da se poje večinoma večglasno, obratno pa tudi ponekod dobro uspeva le enoglasno petje. Strokovnjaki so dokazali, da je bilo starejše slovensko petje enoglasno. Večglasno smo sprejeli šele pozneje po tujcih, torej se z večglasjem ne moremo ponašati in je braniti kot pristno narodno lastnino. Nesmiselno bi bilo zato predpisovati s a m o eno- ali večglasnost, oboje naj obstoja drugo poleg drugega, odloča pa naj značaj pesmi in ljudski čut. Praksa bo najbolje pokazala, v katere smeri bo šel razvoj in praktične izkušnje bomo morali upoštevati tudi pri končni izdaji cerkvene ljudske pesmarice, ki bo vsebovala poleg besedila tudi napeve in harmonizacije.

Torej le mirni ostanimo ter vztrajno delujmo v začetni smeri, s trdno zavestjo, da smo na pravi poti. Ko se bomo prekopal preko prvih težav,

nam bo delo lažje. Pomisleki proti ljudskemu petju so vedno manjši, tudi trdi nasprotniki že popuščajo, ko vidijo blagodejne sadove in mogočne učinke takega petja. Saj glavno nasprotovanje temelji največ na nerazumevanju, ki je običajno pri vseh novih stvareh. Čim bolj pa prodiramo v bistvo stvari, tem jasnejša in prikupljivejša nam postaja. Zato predlagamo, da bi prineslo naše glasilo še vrsto razprav izpod peresa najodličnejših prijateljev cerkvene glasbe, ki bi poizkusila od vseh strani osvetliti in razčistiti to vprašanje. Imamo še dovolj spornih in nerešenih točk, ki bi jih bilo treba nujno in temeljito obravnavati. Tako n. pr. vprašanje že imenovane bodoče, dokončne ureditve cerkvene ljudske pesmarice in sicer tako v pogledu njene vsebine, kakor tudi oblike. Zanimivo bi bilo slišati tudi še kaj več strokovnih mnenj glede eno- oziroma večglasnosti ljudskega petja, dalje o pomenu ljudskih zborov za razvoj cerkvene glasbe sploh, o vplivu skupnega petja na človekovo duševnost itd. Pravtako so nam potrebni nasveti, kako bi se najbolje rešila razna praktična vprašanja n. pr. vzgoja ljudskih zborov, skupne vaje in podobno. Tudi ne bi škodovalo zvedeti, kaj bolj podrobnega iz zgodovine ljudskega petja. Hvaležen posel bi bil nadalje, s poljudnimi članki v dnevnem časopisju ter raznih revijah in glasilih vzbuditi zanimanje za to gibanje tudi pri najširših slojih. Cerkvenim predstojnikom in organistom pa bodo še prav posebno dobrodošla poročila o delu in uspehih ljudskih zborov iz krajev, kjer se to petje najbolje razvija. S temi in podobnimi sredstvi si bomo brez dvoma zbrali dovolj gradiva, ki ga bomo mogli uspešno uporabiti za dograditev naše nove stavbe. Kakor vidimo, je na razpolago mnogo najrazličnejšega dela, v katerem si more izbrati vsak prijatelj naše glasbe primerno zaposlitev. Našega razmišljanja zato ne moremo zaključiti drugače, kakor z iskreno željo, da bi se jih k temu čim več tudi v resnici odzvalo.

Janko Žagar:

Cerkveno ljudsko petje in cerkveni pevski zbori.

Z veliko vnemo in vztrajnostjo širi in pogloblja naš »Cerkveni Glasbenik« idejo cerkvenega ljudskega petja. Pred nekaj leti še se je zdelo, da bo vse razmotrivanje in prizadevanje za uvedbo ljudskega petja pri službi božji ostalo le pobožna želja plemenitih mož, ki so bili prepričani o velikem pomenu in tudi o možnosti ljudskega petja po naših cerkvah, a zdaj, ko je ljubljanski škofijski ordinariat z naredbo o obveznem cerkvenem ljudskem petju po vseh cerkvah z redno službo božjo napravil konec prerekanju, ali je umestno, ali se bo dalo uvesti, ali bo za cerkveno glasbo korak naprej ali nazaj, zdaj, ko so nam mnoge župne cerkve in celo ljubljanska stolnica dale sijajne zgleda za možnost in uspeh ljudskega petja, zdaj gre le še zato, da res vse župnije čimprej začnejo z ljudskim petjem ne samo pri popoldanski službi božji in raznih posebnih pobožnostih, ne samo pri shodih raznih bratov-

ščin, ampak tudi pri nedeljski maši, ko je cerkev najbolj polna, ko je v cerkvi tudi veliko mož in fantov, katerih vprav pri popoldanskih pobožnostih ni. Saj vemo: Ko bo po naših cerkvah pela tudi vsaj večina moških, bomo šele mogli govoriti o pravem cerkvenem ljudskem petju.

V svoji naredbi z dne 31. decembra 1932 sicer pravi ljubljanski škof. ordinariat (gl. C. Gl. 1933, str. 2), naj se »pri maši polagoma uvede ljudsko petje, kakor bo v posameznih cerkvah najbolj primerno«, toda ta »polagoma« je v nevarnosti, da ga bodo mnogi župniki in organisti raztegnili na leta in leta, ali pa bo celo ostal samo v Škof. listu in v Cerkvenem Glasbeniku, zaklenjen v župnem arhivu.

Zelo umestno opozarja škof. ordinariat v imenovani okrožnici, »da se na račun ljudskega petja ne sme zanemarjati umetno zborovo petje, ki ga je treba prav vsled te razbremenitve še posebno izboljšati in izpopolniti«.

A ne samo radi tako primerne, v dušo segajoče in srce dvigajoče najnovejše naše cerkvene glasbe same, tudi za uvedbo cerkvenega ljudskega petja so nujno potrebni cerkveni pevski zbori, močni po številu in dobri po vrednosti. Trdim da, kjer nimajo dobrega in za velikost župnije in cerkve primerno tudi številčno močnega in obenem versko izobraženega in navdušenega pevskega zbora, ne bodo mogli — razen morda v zelo redkih slučajih — uvesti pravega ljudskega petja.

V temeljitem članku o cerkvenem ljudskem petju (C. Gl. 1932, str. 36) piše Josip Janežič o vitezih cerkvenega petja, ki morajo biti »notranje prepričani o potrebnosti in važnosti te velike ideje ljudskega petja v cerkvi in imeti tudi sposobnost in voljo, da bodo premagali vse ovire«. Vse kaže, da brez takih viteзов nikakor ne gre. A kdo naj bodo ti vitezi? Najprej župnik in organist, nato pa vsi cerkveni pevci kar po vrsti.

Najbolj preprost in uspešen način za uvedbo in obstoj ljudskega petja je pač ta, da razdeliš pevce cerkvenega zbora v skupine po dva ali tri in jih razvrstiš po cerkvi med vernike. Če bodo ti po cerkvi primerno razpostavljeni pevci navdušeno peli, bodo kar potegnili za seboj množico. Ti pevci bodo odločilni tudi za dinamiko in agogiko v pojoči množici. Seveda jih mora biti zadosti in pogumnih. Le na ta način je mogoče začeti z ljudskim petjem brez posebnih vaj v cerkvi. Po službi božji namreč ni primeren čas za vaje. Izkušnja kaže, da se ljudem le preveč mudi iz cerkve in bo zlasti mož in fantov prav malo ostalo še v cerkvi zaradi vaj. Pri popoldanski službi božji je pa v večini župnij udeležba bolj pičla, ker bolj oddaljeni ne prihajajo po dvakrat v cerkev razen ob večjih slovesnostih, pa spet povdarjam: popoldne ni veliko moških v cerkvi. Pa tudi če že hočeš imeti

v cerkvi vaje, bodo te brez sodelovanja cerkvenih pevcev le preveč klavne in dolgočasne. Veliko truda, a razmeroma malo uspeha in napredka.¹

Da je za večglasno ljudsko petje to skoraj edino uspešna pot, menda ni treba pojasnjevati. Nikar se ne zadovolji z enoglasnim ljudskim petjem. Ne boš prodril z njim, ne boš ga ljudstvu priljubil. Nekatere pesmi so za enoglasno petje s pestrim spremljanjem na orglah, a večina pesmi se bo razživela le v večglasju, kjer najde vsak pevec sebi primerno lego.

Torej že zaradi ljudskega petja imej močan in dober pevski zbor.

Kakor pa je razvidno iz poročil cerkvenoglasbenih nadzornikov, ima večina župnij v škofiji vsekakor prešibke pevske zборе. Samo 30 župnij ima zборе z nad 20 pevci, so pa tudi župnije, ki imajo z organistom vred po 4 do 6 pevcev. S tako malo pevci ti bo seveda malo pomagano za ljudsko petje. Vem, da ni lahko dobiti v vsaki župniji zadostno število pevcev, a vendar se na splošno veliko premalo potrudimo za pevski naraščaj. Za župnijo do tisoč prebivalcev — če cerkev ni prevelika — bi bilo treba za uvedbo ljudskega petja vsaj 25 do 30 dobrih verskonavdušenih pevcev; na vsak nadaljnji tisoč ljudi še kakih deset pevcev. Tako močan zbor naj bi pač skušala vsaka cerkev doseči.

Zakaj so po mnogih župnijah pevski zbori številčno šibki?

Nekateri pevovodje premalo skrbijo za stalni pevski naraščaj. Cela leta in leta pojo z istimi pevci, ki so jih pričeli približno istočasno teoretično in praktično vežbati, da so kos tudi najnovejšim težkim skladbam. Naraščaj v večjem številu bi seveda oviral nadaljnji napredek zbora, ali bi zbor celo nazadoval. Z glasbenega stališča bi bil to še najbolj opravičljiv vzrok, če pomislimo, koliko truda bi imel pevovodja z naraščajem, a treba je spet pomisliti, da sta vsaka družba in vsako društvo, ki ne skrbi za stalni naraščaj, zapisana smrti. Pevci se poročijo, izselijo ali odstopijo in število zbora se vedno bolj krči. Zato veljaj pravilo: Kakor hitro izveš, da ima ta ali oni v župniji veselje in zmožnost za petje in je tudi moralno neoporečen, pridobi ga za zbor, sicer boš prisiljen nekega dne začeti z veliko novinci abc, kar pa bo dolgočasno za starejše pevce. »Organist naj se ne plaši potrebnega truda, da pridobi zadostno število pevcev.« Tako pravi škofijska sinoda. Imej pevske vaje ob času, ki je primeren tudi za bolj oddaljene pevce.

Starejši pevci često niso naklonjeni naraščaju. To oviro premagaj pevovodja s svojo avtoriteto.

Precej cerkva ima za večje število pevcev premalo prostora na koru. Morda se da kor povečati vsaj za par kvadratnih metrov že s tem, da zamenjaš masivno zidano ograjo z okusno leseno.

So cerkve, kjer imajo na koru sedeže moški ali celo ženske, a za večje število pevcev ni prostora. Tu uporabi 4. točko reda za cerkvene

¹ Pa so tudi izjeme. Op. ur.

sedeže. Takole je določila II. ljublj. sinoda: »Na pevskem koru se sedeži nikdar ne prodajajo, razen v primeru silne potrebe; pa tudi v tem primeru se ne prodajo do smrti, ampak le za eno leto.« Pravilo: Kor je samo za pevce. Med svetovno vojno sem opazil po raznih krajih na Moravskem in Štajerskem, da je imel vsak pevec svoj ključ od kora.

H koncu nekaj praktičnih misli za cerkveno ljudsko petje:

1. Treba je celotne vzgoje ljudstva. Glasna, lepa molitev je predpogoj ljudskemu petju. Komur se ne ljubi v cerkvi glasno moliti, tudi zapel ne bo tako kmalu.

2. Za ljudsko petje odberi eno nedeljo v mesecu in te se stalno drži. Poskrbi za oznanilo prejšnjo nedeljo. Cerkev naj si nabavi zadostno število besedila, ki naj ga pevci ob začetku sv. maše razdele med vernike.

3. Enkrat na mesec naj pri sv. maši, ko je cerkev najbolj polna, popolnoma zadostuje ljudsko petje. Če bo bolj pogosto, ne bo več privlačno in učinkujoče. Pevci se ti bodo naveličali hoditi v cerkev; zanemaril boš umetno cerkveno glasbo; v zadregi boš za spored.

4. V začetku določi za ljudsko petje že dobro znane napeve in rad ponavlja.

5. Spremljaj ljudsko petje v primerni višini. Prenizka lega zaduši pesem. Po nekaj letih ljudskega petja bodo verniki že toliko napredovali v izobrazbi glasu, da bodo peli v normalni legi, kakor poje zbor.

6. Ko množica odpoje pesem, igraj organist vsaj nekaj taktov mirno, lahno. Močni registri ali celo polne orgle bi porazno uplivala: toliko nas je pelo, pa nas je ugnal mrtvi instrument!

7. Otroci naj v šoli pri vsaki veroučni uri zapojejo vsaj eno cerkveno pesem. Cerkvena ljudska pesmarica (besedilo) naj spada k obveznim veroučnim knjigam vsaj za višje razrede, da bo po nekaj letih imela vsaka hiša pesmarico doma.

8. Po oddaljenih vaseh naj ta ali oni cerkveni pevec včasih zbere fante in dekleta in jih uči pesmi za ljudsko petje. Lepo polje za katoliško akcijo!

9. Ob velikonočnem izpraševanju za fante in dekleta porabi priliko za vajo v ljudskem petju.

10. »Cerkveni Glasbenik« naj začno brati tudi pevci, da bo zanimanje za ljudsko petje vedno bolj raslo.

* * *

Organist, napravi načrt in začni! Koristi bodo obilne. Ne samo da bo ljudsko petje družilo srca vernikov v krepko molitev farnega občestva, dvignilo bo pevsko izobrazbo v župniji in s tem stalno skrbelo za dober naraščaj pevskega zbora.

Kako v tesni zvezi si bosta ljudsko petje in cerkveni pevski zbor. Čim boljši in močnejši bo pevski zbor, tem boljše bo ljudsko petje in obratno. Ugled in število cerkvenih pevcev bosta rasla. Župljani se bodo

veliko bolj zanimali za cerkvenoglasbene zadeve, bodo rajši prispevali za vzdrževanje organista, za nabavo novih ali popravo starih orgel in za nove muzikalije.

Prva in največja korist ljudskega petja pa bo vsekakor poživitev verskega življenja.

Anton Pogačnik:

O ljudskem petju.

Zadnja leta se je zanimanje za ljudsko petje zopet začelo vzbujati. Zlasti se je začelo lepo dvigati, ko je po odločbi našega prevzv. knezoškofa s 1. febr. 1933. ljudsko petje zapovedano pri nedeljski popoldanski službi božji, šmar-ničnih pobožnostih, križevem potu, shodih in sestankih Marijinih družb, vrteev in krožkov in zahvalni pesmi »Hvala večnemu Bogu« s pripadajočimi odgovori.

Tako ljudstvo vedno več poje, najprej v cerkvi pri službi božji s spremlje-vanjem orgel, poje pa veliko tudi izven cerkve pri raznih cerkvenih shodih, v šoli in po domovih — seveda brez orgel. In ravno pri petju brez spremljevanja orgel se posebno jasno pokaže, koliko je kaka pesem res ljudska.

Na podlagi večletne izkušnje v fari Predoslje, kjer vladajo v pevskem oziru srednje razmere, bi omenil sledeče:

1. Ljudem je večglasno petje mnogo bolj všeč kot enoglasno. Mnogi eno-glasnega petja sploh ne marajo. Smatrajo ga za manjvrednega. Pravijo: eno-glasno pojo samo tam, kjer večglasno ne znajo. Naj jim priporočam enoglasno petje in jih svarim pred težavami drugega glasu v nekaterih pesmih kolikor hočem, skoro vedno jih nekaj poje drugi glas — velikokrat zelo po svoje — ki tako silno ovirajo ljudsko petje. Posebne težave taki povzročajo takrat, ko pojemo brez orgel, ki tehi disonanc ne potope. Po mojem bo minilo še precej let, preden se bo mnenje glede enoglasnega petja znatneje izpremenilo.

2. Ljudem so pri srcu najbolj tiste pesmi, pri katerih pojejo drugi glas v tercah s prvim. Pri tercah namreč ni treba skoro nič misliti in paziti. Tako lahko drugi glas brez posebne težave sledi prvemu. In to je ogromni večini všeč. Posebno pridejo v tem oziru do veljave n. pr.: Angelsko češčenje, O Ma-rija, naša ljuba Mati, Cvetice take nima svet i. dr. Pri vseh teh je drugi glas vedno v tercah s prvim. O himni: Povsod Boga pogostokrat slišim: Ta pesem je najbolj imenitna na koncu, ko lahko pojemo drugi glas zraven (namreč drugi glas v tercah zadnjih 8 taktov). Tudi Kraljevo znamenje v 2. delu veliko bolj pogumno pojejo kot v prvem. Po mojem zato, ker ima v prvem delu 2. glas sekunde, terce in sekste, dočim so v drugem delu dosledno terce.

3. Modulacije delajo ljudem velike težave. Navdušenje pri petju silno zmanjšujejo.

Kako težke so modulacije, imam zelo zanimiv zgled pri Kimovčevi »Jezus hoče v sree priiti«. To pesem znajo šolarji že 4 leta. Peli so jo že zelo velikokrat pri službi božji. Sicer jim je tisti razveznik v 5. taktu že pri učenju delal veliko sitnosti, vendar so se ga polagoma privadili in ga končno ob spremljevanju orgel polagoma zmogli. Ko smo pa pričeli pred nekaj meseci pri tedenskih šolskih sv. mašah s petjem brez orgel, so sicer zelo dobri pevci pri tej modu-laciji kar večkrat kljub ponovnim vajam uhajali s tira. Mlajši šolarji imajo še sedaj težave z njo. — Če modulacija povzroča toliko sitnosti takim, ki imajo že nekaj časa redne pevske vaje, koliko večje težave bodo imeli z njo šele taki, ki se morda 30, 40, 50 let niso nič brigali za petje!

4. Zgornji f je v ljudski pesmi previsok. Ta ton zmorejo le tenoristi in sopranistke, ogromna večina pa ne. Zato taki visoki toni vzbude v večini strah

pred petjem, češ saj ne morem tako visoko peti. Za ljudsko pesem celo e ni primeren. Smela bi se ljudska pesem dvigati le do es. Tega pa mora zadeti vsak basist. Zgled za to nam nudi: Pridi molit o kristjan, Premrlova pesmarica št. 24. Prva tretjina gre vedno bolj pogumno kot drugi dve. Sta pač previsoki.¹

To je torej par mojihkušenj pri ljudskem petju. Mislim, da bi bilo prav, če bi še drugi omenili svoje. Tako bi veliko lažje in hitreje prišli do res ljudskih pesmi, katerih nam še zelo manjka. Silno bi namreč rabili mašnih do vere. Prav posebno smo pa potrebni daritvenih, na katere se je zadnja desetletja najmanj pozornosti polagalo. Razumevanje za pravo udeležbo pri sv. maši namreč vedno bolj napreduje. Ljudska pesem naj podpre našo udeležbo pri sv. maši kot daritvi in naj nam pomaga, da se sv. daritve vedno boljše udeležujemo. Današnje Marijine in praznične pesmi večinoma k darovanju in daritvi sploh ne spadajo, ker so s tema deloma le bolj v rahli zvezi.

Nadalje nam posebno manjka ljudskih božičnih pesmi. Božičnih praznikov je veliko. Ljudje se te dni zelo radi udeležujejo službe božje. Zato bi rabili tudi več božičnih. — Zelo bi bilo premnogim ustrezno s kakim novim odpevom pri litanijah presv. Srca Jezusovega, katere zadnja leta vedno pogostejše pojemo. Zlasti bi bili hvaležni za kak mogočen odpev o Kristusu-Kralju.

Prevažno nalogo pri ljudski pesmi imajo tudi pesniki besedila ljudske pesmi. Dosedanje pesmi v splošnem veliko premalo upoštevajo mašne molitve in brevir. Naj bi se pesniki besedila ljudskih pesmi pogostokrat vtapljali v te molitve, iz njih zajemali glavne misli in te izražali v preprosti, ne težki obliki. Kako čudovite misli dobe n. pr. za božič takoj v začetku božičnega brevirja: Christus natus est nobis. Venite adoremus. Venite exsultemus Domino, iubilemus Deo... quoniam Deus magnus Dominus, Rex magnus... adoremus et procidamus ante Deum itd. Takim besedilom naj bi skladatelji nadeli pevno ljudsko melodijo. Tako bi dobili vsestransko dobro ljudsko pesem, katere bi se ljudstvo z veseljem oklenilo in bi mu bila sijajna opora za versko življenje.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe².

V benečanski interesni krog spada tudi naš Jakob Petelin-Gallus-Carniolus. Nam Slovencem in ostalemu svetu ga je odkril † dr. Josip Mantuani s svojo krasno in temeljito izdajo vseh njegovih del, ki odkriva vsakomur, ki se tega studija z resnostjo loti, neizčrpna bogastva duha in tehnike. Tu se šele lahko spozna, kaj vse se dá doseči s tako omejenim aparatom, kakor je človeški glas in kljub najstrožjim harmonskim in kontrapunktičnim omejitvam — seveda — če je na delu mojster. Po omenjenih podatkih je bil Gallus rojen l. 1550. na Kranjskem, domnevno v Ribnici. Humanistično in glasbeno izobrazbo je dobil v stiškem samostanu okoli 1560—1566. Omenjeni kraji so imeli v tedanjih časih živahne trgovske zveze z Benetkami preko Reke in Trsta, odkoder bi si

¹ Ta pesem je zborovska. Ni je treba peti enoglasno. Sicer jo pa lahko tudi transponirate en ton niže, pa je stvar v redu. Pri zborovski, večglasni ljudski pesmi pa zgornji f nikakor ni previsok. — Op. ur.

² Pričenjamo z nadaljevanjem Zgodovine katoliške cerkvene glasbe, ki smo ž njo lani zaradi smrti g. prof. dr. Josipa Mantuanija morali prekiniti, a jo bo sedaj nadaljeval g. prof. dr. Anton Dolinar. Op. ur.

mogli razlagati ta silen vpliv beneške glasbene šole, kateremu je Gallus zapadel, pa kljub temu bodisi v harmoniki kot tudi v melodiki ohranil še slovenski značaj, kjer se seveda ne naslanja na kak določen vzor, n. pr. gregorijanski koral. Dr. Mantuani pripominja glede zveze z beneško šolo: Gallus sam ni bil nikdar v Benetkah: to vemo iz predgovorov njegovih del. Smatrali so ga — in ga smatrajo še danes — učencem benečanske šole, češ, ker v obče uporablja pri svojih skladbah razdeljene kore, nazivane »cori spezzati«.

Svojo glasbeno izobrazbo je izpopolnil v Zwetlu in Melku (okoli l. 1566—1570) in prišel od tam v dvorni pevski zbor na Dunaj, kjer je deloval do l. 1574. Nato je prepotoval Norveško, Češko in Šlezijo (1575 do 1579). L. 1579 je v Olomucu stopil v službo škofa Stanislava Pawlowskega kot kapelnik (1579—1585). V Prago se je preselil l. 1585 in ostal tam do smrti dne 18. jul. 1591. V Pragi je bil kantor pri cerkvi sv. Jana na Bregu, kjer je tudi pokopan.

Za splošni značaj tedanje nemške večglasne glasbe, ki je v tehničnem pogledu temeljila na nizozemskih osnovah, pomeni Gallusov nastop malo nepričakovani pretresljaj, ki je povzročil tudi stilne spremembe, s tem, da je vpliv beneške šole segal zmeraj višje proti severu.

Po zgledu omenjene šole ne polaga Gallus tolike važnosti na posebno umetniško izdelavo posameznih glasov, temveč na bolj zgoščeno zvočno silo nasproti si stoječih zborov. Rad uporablja razna kontrapunktična sredstva, zlasti imitacijo. Celotno imitacijo izvaja rad v 4- in 5 glasnih skladbah. Imitatoričnim začetkom priključuje v dosego kontrasta zbarsko-recitativna mesta. Pri večjem številu glasov (na 4 in 5 glasov) se pa poslužuje »deljenih zborov« — »cori spezzati«, kjer posamezne glasove najrazličnejše kombinira — vedno upoštevajoč bistvo besedila. N. pr. tri- in četveroglasni ženski proti takemu moškemu zboru: v skupnih partijah dobi tako šestero-ali osmeroglasen zbor. Dvojen četveroglasni zbor (*Media vita*), ki mu v skupnih odstavkih daje tudi možnost osmeroglasja. Že v okviru tega se prožijo neizčrpne kombinacije: toda gre še dalje na dvanajst, šestnajst in štiriindvajset glasov, ki jih organizira v tri in štiri zборе po štiri, pet in šest glasov: ali uvaja štiri izmenjajoče se zборе, izmed katerih se pa vsak tudi samostojno lahko izvaja, če se seveda preskočijo vmesne pavze: tudi uporablja tri četveroglasne zборе, alternirajoče z daljšimi pavzami, tako da se tridelne periode razdele na tri edinice ali pa v najožjem imitatoričnem stavku, pri sklepih pa ima spet vse tri zборе združene v resnično dvanajsteroglasne. Posebne učinke zna Gallus zadeti s pomočjo kromatičnih okretov. V večji meri kot v motetih pride njegova kontrapunktično-linearna umetnost do veljave pri njegovih mašah: iz enega glasa se kanonično stvari večglasni stavek. Vendar ima pa večzborje (*die Mehrhörigkeit*) povsod važno vlogo.

Zložil je 517 skladb, največ maš in motetov za cerkev, dve zbirki latinskih madrigalov in nekaj svetnih.

Najvažnejše delo je »Opus musicum«, zbirka 4 glasnih do 24 glasnih

motetov za vse liturgične praznike cerkvenega leta: v tej vrsti nalikuje Henrik Izakovi — tudi zbirki motetov —: »Choralis Constantinus«.

Posebnost Gallusa je v zgodovinsko razvojnem oziru problem zase: kako se je mogel v tedanji dobi dvigniti v svoji umetnosti do takega viška.

Bil je samouk, proučeval je dela vseh znamenitih mojstrov svoje dobe: Nizozemcev, Italijanov, Francozov, Nemcev in sadove tega dela je položil v svoje skladbe, ki so vzorne tako vsebinsko kakor oblikovno. Glasovni sistem je v njegovih skladbah razširjen: tedaj običajnim $\sharp f$, $\sharp c$, $\flat h$ in $\flat e$ pridruži še $\sharp d$ in $\flat a$.

Za njegovega časa so imeli mnogo raznih znamenj za takt. Gallus je obdržal dvo- in trodelnega v obliki, ki našemu $\frac{3}{2}$ in $\frac{4}{4}$ najbolj odgovarja. Opustil je vse ligature razen ene, obstoječe iz dveh »notae longae«, ki so imele stalno vrednost dveh »semibreves« — po našem dve celi noti.

V Gallusu gledamo svojevrsten genij: v njegovih delih je zastopan kontrapunkt Nizozemcev, tehnika beneške šole, lehkota in živost Francozov, melodijskost slovanska, resnost vernega kristjana in tenkočutnost izobraženega humanista.¹

Glasbena zgodovina doživlja okrog leta 1600 tako splošno in globoko segajočo preobrazbo njenih prikaznih oblik, kot nam jo razvoj umetnosti težko kje prikazuje. Kot meja med preteklostjo in sedanjostjo se nam prilično ponuja letnica 1594, ki je smrtno leto obeh veličin tega stoletja: Palestrine (2. febr.) in Lassa (14. junija). Okrog tega časovnega razdobja je zapihal po celotnem glasbenem poprišču nov veter glede glasbenih vrst, taka sprememba v mišljenju in nazorih, da si ostreje misliti ne moremo; v primeroma kratkem času so vse tehnične kot tudi duhovne osnove vokalne in v kolikor moremo o njej govoriti instrumentalne glasbe po vseh evropskih deželah do temeljev spremenjene in predstavljene tako v cerkveni in tudi v svetni praksi: kot v veličastni tragediji se završuje zaton polifonije, potem ko si je osvojila razvojne vrhove. Prehod iz srednjega veka v novi vek je tako v splošno duševnem kot tudi v umetnostnem oziru pokazal nekaj povsem novega in pomeni gotovo najgloblji preobrat, ki ga je evropska kultura sploh kdaj doživela. Nimam namena tega važnega načelnega vprašanja tukaj dalje razvijati. (Pisal sem o tem že: Iz uvoda k razpravi: Cerkevni toni v večglasju — C. Gl., I. 53., št. 1—2. Iz glasbenega razvoja: C. Gl.,

¹ Podatke o Gallusu sem vzel po spisih $\dagger$ dr. Mantuanija, ki piše o njem v predgovoru k zbirki: *Denkmäler der Tonkunst in Österreich*: VI. zvezek.; potem v *Cerkvenem Glasbeniku* iz leta 1891, 92, 93. — Pri gospej $\dagger$ dr. Mantuaniji sem se zgasil radi morebitnega dovoljenja uporabe tozadevnega materiala za nadaljevanje zgodovine cerkvene glasbe. Vpogleda mi ni mogla nuditi, ker sama o tem ni bila informirana, pač pa je pripomnila, da je blagopokojni gospod dogotovil dve glasbeno-zgodovinski knjigi: a) Splošno glasbeno zgodovino in b) Jugoslovansko glasbeno zgodovino. Obe knjigi iščeta založnika. — Škoda truda in denarja, če bi obojni deli svojega namena ne dosegli. Ga. Mantuani zelo želi izdaje obeh knjig, stavi pa gotove pogoje. Merodajni faktorji naj bi te prilike ne zamudili.

l. 55., št. 1-2, 3-4.) Onih duhovnih dogajanj in valovanj, ki se tako jasno prelivajo v tedanjih političnih in socialnih dogodkih in odmevajo dalje v življenju posameznih umetnostnih panog, ni prilika tukaj začrtavati. Opozoriti hočemo le na nekatera dejstva, ki so že sad teh novodobnih stremljenj, ali ki so pomagala razbijati stare okove in variti nove temelje.

Ker je † dr. Mantuani nekaj v novo dobo spadajočih dejstev in tudi imen skladateljev že navedel, bom posegel nekaj strani v njegovi zgodovini nazaj, da bo razmejitev točnejša in jasnejša: držeč se solidnega načela: *Qui bene distinguit, bene docet*. (Kdor dobro razločuje, dobro uči.)

L. 1547 je izdal Glarean (prav za prav Henrik Loris iz Glarus) svoj »Dodekachordon«, v katerem je z vpeljavo lestvic na C in A (avtentično in plagalno) število cerkvenih tonov na 12 pomnožil. Zanimivo je, da sta obe imenovani lestvici sicer zadnji bili prištet v tonovski sistem, pa vendar ostali zmagovalki na bojišču. Na glasbeno teoretičnem polju je v tej dobi pač najmodernejši Jožef Zarlino (izg. Carlino) (C. Gl. l. 55., št. 11-12) 1517—1590. Kakor Tinctoris na koncu 15. stol. — tako on v 16. stol. — izlušči one ugotovitve, ki jih je praksa že pokazala in v knjigi: *Istituzioni harmoniche* (1558) premaga teoretično cerkvene tone, ko postavi terco kot odločujoči faktor med durom in molom. S tem je bila teoretično pot harmonsko usmerjene glasbe v bodočnost odprta, ki končno v 17. stol. premaga melodično horizontalno smer. Po znani ugotovitvi, da teorija sledi praksi, si moremo tudi v tem slučaju razlagati, da se je težnja po harmonskem uveljavljanju že v tem (16.) stoletju močno uveljavila, še preden je Zarlino to teoretsko izvedel. V isti smeri, čim bolj se je harmonsko občutenje dvigalo, tem hitreje se je pisala usoda cerkvenim tonom, ki so končno pristali v dvojnosti dura in mola (C. Gl. l. 53., št. 1-2).

Vse, kar navaja dr. Mantuani o znakih nove struje: o propadanju rimske smeri v cerkveni glasbi, o uvedbi monodije, o pogostnejši rabi homofonskega stavka, o vpeljavi koncertantne instrumentalne glasbe v cerkev, o obvezni spremljavi orgel, o smelejšem nadomeščanju diatonike s prostejšo tonaliteto in celo hromatiko (glej C. Gl. l. 55., št. 9-10, str. 142 do 143; št. 11-12, str. 167—169), je v zvezi s predidnim. Mejni kamen bi bilo treba prestaviti na stran 141 C. Gl.

Preselitev vodilnega glasu — prejšnji *cantus firmus*-melodije — v zgornji glas (po naše sopran) [primerjaj Ludovik Grossi da Viadana »*Concerti ecclesiastici*« (C. Gl. l. 53., št. 9-10)] je nujno s tem v zvezi.

Dočim se je pred l. 1600 vsa ustvarjajoča glasba sukala okrog mašne liturgije in liturgičnih tekstov, išče od sedaj dalje glasba dveh potov izven cerkve: ena pot vodi do oratorija, druga do opere. Čeprav je bila svetna glasba glavno pozorišče tega stilnega preobrata, je bila tudi cerkvena glasba, zlasti še katoliška, s to preobrazbo prav močno prizadeta.

Stopamo v 17. stoletje, ki ga označuje ravno to iskanje novega: v duhu bomo priča kopanju, presnavljanju: ravno to navzkrižje vkup zadevajočih stremljenj daje duhovno obliko temu stoletju.

Tudi na glasbenem polju raste iz malega veliko.

Komu ni znana evangelijska prilika o gorčičnem zrnu? »To je sicer najmanjše izmed vseh semen, ko pa zraste, je večje ko zelišča in postane drevo, tako da prilete ptice neba in prebivajo na njegovih vejah« (Mat. 13. 32). V podobnem zmislu je napisal tudi naš stari pesnik Koseski znani verz: »Zakon nature je tak, da iz malega raste veliko.«

Ako je pa to splošen naravni zakon, ima veljavo na vseh poljih, torej tudi na glasbenem polju. Ali zdi se, da nekateri, ki se ukvarjajo z glasbo, včasih pozabijo na ta zakon. Naj se že sami uče glasbe ali naj uče glasbo druge, narajši bi videli, da bi kar čez noč dosegli velike uspehe in ako jih ne dosežejo tako hitro, kakor si sami žele, se jih loti malosrčnost. Toda ti ljudje pozabijo, da — kakor povsod drugje — tako tudi na glasbenem polju raste le polagoma iz malega veliko.

Sedaj ob novem letu, ko nas naglo bežeči čas bolj kot kedaj med letom priganja h gorečemu delu na vseh poljih, bo gotovo le koristilo, ako si nekoliko od bližje ogledamo zgoraj omenjeni naravni zakon, da namreč tudi na glasbenem polju raste iz malega veliko. Morda privedejo te vrstice tega ali onega glasbenega nestrpneža do jasnejšega spoznanja, da tudi v glasbi je mogoče le z veliko potrpežljivostjo in vztrajnostjo polagoma napredovati od nižjega do višjega, od malega do velikega.

Pred vsem moram poudariti, da že zgodovina glasbe same v vseh njenih različnih panogah nam najbolje dokazuje resničnost izreka, da iz malega raste veliko. Kar imamo danes v glasbi velikega, je vzrastlo iz prvotnega neznatnega gorčičnega zrna.

Občudovanja vredna je višina, na kateri se nahaja dandanes notna pisava. Toda kako neznaten je bil njen pričetek! Pomislimo le na one prvotne ne v me (migljaje), s katerimi so skušali nekaj vsaj približno zaznamovati melodijo kakega speva. Ta okorna znamenja, ki so jih postavljali nad besedilo, niso nikakor mogla natančno izražati melodije, temveč so pevcem služila le v pomoč, da so si lažje poklicali v spomin melodijo, ki so se je že prej naučili po tradiciji. Kolik napredek je bil, ko je v prvi polovici 11. stoletja Gvidon Areški vpeljal za zaznamovanje tonov štiri črte! In od tedaj se je notna pisava čedalje bolj spopolnjevala. Da, tu vidimo, kako v resnici raste iz malega veliko.

In kako silno okorni so bili prvi poskusi večglasnega petja! Skoro v celem prvem tisočletju po Kristusu je vladalo le enoglasno petje. Naravnost čuditi se moramo, da niso ljudje v tisti dolgi dobi čutili nobene potrebe po večglasnosti. Šele v 9. stoletju nahajamo prve skromne poskuse dvoglasnega petja, ko so glavno melodijo začeli spremljati v vzporednih kvartah, po mnenju nekaterih pa celo v vzporednih kvintah. In od tedaj se je večglasno petje naglo spopolnjevalo in razcvetelo v bujno polifonijo, da se je že v 16. stoletju ob času mojstra Orlando di Lasso in Janeza Pierluigi iz Palestrine povzpelo do izredne umetniške višine. In kako se je to večglasno petje čudovito razvijalo do najnovejše moderne glasbe, je dovolj znano. Zopet vidimo, kako je iz prvotnega malega zrnca vzrastlo velikansko drevo.

In prav isto opažamo tudi pri instrumentalni glasbi. Kako skromna je bila prvotna uporaba instrumentov! Večinoma so tedaj instrumenti samo podvojevali pevske glasove ali pa so jih nadomeščali, kadar je kakega glasu manjkalo. Samostojne instrumentalne glasbe takrat še niso poznali. Pa poglejmo poznejši razvoj instrumentalne glasbe! Do kake samostojnosti in

gorostasne višine se je instrumentalna glasba povzdignila n. pr. za časa Beethovna, Wagnerja, Riharda Straussa in drugih najnovejših mojstrov! Nov dokaz, da tudi na glasbenem polju raste iz malega veliko.

Kakor v glasbeni zgodovini sploh, ima ta naravni zakon svojo polno veljavo tudi v življenju posameznega glasbenika. Motil bi se zelo, kdor bi mislil, da je kdo že kot dovršen glasbenik padel iz neba na zemljo. Ne, vsakdo se mora pokoravati neizbežnemu naravnemu zakonu, da iz malega raste veliko. Kajpada je ta rast pri kakem izrednem glasbenem talentu ali zeniju vsa drugačna in hitrejša kakor pri kakem zemljanu z navadnimi glasbenimi zmožnostmi. Mozart je že v svojem 6. letu s svojo 5 let starejšo sestro in ob spremstvu svojega očeta napravil prvo umetniško turnejo, dočim se pri drugih v isti dobi v glasbenem oziru komaj pričinja svitati. Vendar naj nihče ne misli, da tudi tako velik ženij, kakršen je bil Mozart, se ni resno in temeljito učil glasbe. Tudi v njegovem glasbenem življenju je rastlo iz malega veliko.

Neki nemški glasbenik pripoveduje — kakor sem že pred več leti nekje bral —, da se je v svoji mladosti z veliko vnamo začel učiti igre na gosli. Ko pa je na nekem koncertu slišal igrati slavnega goslarskega virtuoza in je primerjal svojo glasbeno revščino z mojstrsko igro onega virtuoza, ga je to tako potrla, da je domov prišedši obesil svoje gosli na steno in se jih nekaj tednov ni dotaknil. Kako nespametno! Ali je morda oni mojster postal kar naenkrat virtuozi? O koliko vaj, koliko študija je bilo treba, da se je povzpел do one virtuoznosti! Zato bi zgled onega virtuoza goslarskega učenca ne smel navdajati z malosrčnostjo, temveč bi ga moral vzpodbujati k posnemanju. Misliti bi si moral s sv. Avguštinom: »Če so ti in oni zmogli, zakaj naj bi bilo to meni nemogoče?«

Kako vse drugače je ravnal Anton Foerster ml., prvorojeni sin našega slavnega mojstra Antona Foersterja star.! Sicer so se morali vsi Foersterjevi otroci že od prve mladosti učiti pri svojem očetu klavir. Vendar mladi Anton ni kazal v prvih mladostnih letih nobenega posebnega veselja ne do klavirja ne do glasbe sploh. Ko je pa v 14. letu svojega življenja slišal nekoč koncertirati slavnega klavirskega virtuoza Grünfelda, ga je to tako navdušilo, da je od takrat nadalje živel z vsem srcem le za glasbo. Postal je sčasoma sam slaven klavirski virtuozi in sloveč klavirski profesor v Berlinu in pozneje v Chicagu v Ameriki.

Da, to je pravi način, kako je treba poslušati glasbene mojstre, če hoče imeti človek kaj koristi od tega. Ako vidi kdo, koliko mu še manjka do one višine, na kateri se nahaja virtuozi, mu to ne sme jemati poguma, temveč ga mora spodbujati še k toliko gorečnejšemu delu na glasbenem polju. Pri tem pa ne sme nikdar pustiti izpred oči že tolikrat omenjenega naravnega zakona, da iz malega raste veliko.

Včasih se uči kdo kakega glasbenega instrumenta, a ker se je začel učiti morda v že nekoliko bolj pozni dobi, ga skrbi, ali bo mogel svoj instrument tudi tehnično docela obvladati. Temu v tolažbo omenjam, da je pokojni skladatelj Fran Gerbič v 6. in 7. številki »Glasbene Zore« leta 1900 priobčil zelo praktičen članek z nadpisom »Gimnastika prstov in ročnih zgibov«. Ta članek je Gerbič deloma povzel po nemški knjigi »Jackson's Finger- und Handgelenk-Gymnastik«, ki je v tisti dobi izšla v Lipskem pri knjigarju A. H. Payne. Zanimivo je, kaj piše v tej knjigi njen avtor Jackson sam o sebi. Pripoveduje namreč, da je bil sam že 54 let star, ko je pričel z ročno gimnastiko, a da si je z njo v razmeroma kratkem času pridobil potrebno gibčnost prstnih in zapestnih zgibov. Če je torej ta mož, ki je že pred leti videl Abrahama, mogel dovolj izuriti se za igro na klavirju, zakaj bi bilo to nemogoče komu drugemu, ki je morda mnogo mlajši od njega? Zaupajoč v resničnost izreka, da iz malega zrna vzraste veliko drevo, naj pogumno začne, pri tem pa naj

se ne straši raznih dolgotrajnih vaj po dotični Jacksonovi ali Gerbičevi metodi in uspeh mu je zagotovljen.

Tudi pri poučevanju takega pevskega zbora ne sme pehovodja pozabiti na naravni zakon, da iz malega raste veliko. Nikar naj ne misli, da bo svoj pevski zbor privedel naenkrat na umetniški vrhunec. Tudi tu je treba velike potrpežljivosti in pogumne vztrajnosti. Zlasti od začetka naj nikar ne zahteva preveč od svojega pevskega zbora, temveč naj ga modro vodi od stopnje do stopnje čedalje višje.

Spreten pehovodja utegne tudi v kaki preprosti vasici ustvariti krasen pevski zbor. Za zgled omenjam duhovnika Battloga, ki je v prvi dobi cecilijanstva kot zgodnjik in benediciat 15 let služboval v vasici Gaschurn na Predarliskem. Ustanovil je tu znamenito pevsko šolo in izvrsten pevski zbor. Leta 1871 ga je obiskal v Gaschurnu tedanji predsednik splošnega Cecilijinega društva in skladatelj dr. Frančišek Witt. In kaj piše Witt o tem obisku? »Trdno sem prepričan,« pravi Witt, »da odkar obstoji cerkvena glasba, je treba pevsko šolo zgodnjika Battloga prištevati k najizrednejšim prikaznim. Gaschurn je silno oddaljen, samotni kraj. Župnija šteje 800 duš. Mnogi imajo poldrugo uro do cerkve. Pred štirimi leti je komaj kateri pevec v Gaschurnu sploh poznal kako noto. In zdaj so peli v 50 do 60 pevcev broječem zboru smeroglasne maše in motete Orlandove in Palestrinine, peteroglasne madrigale Haslerjeve. Tudi ženski zbor je zapel Leitnerjevo »O salutaris« tako pravilno naraščajoč in pojemajoč, kakor bi najboljši pevski zbori v Nemčiji ne mogli tega storiti bolje. In pri vsem tem nimajo niti orgel v cerkvi. Kar je v Gaschurnu izvršil dirigent Battlog, bi se jaz nikdar ne drznil poskusiti.« Tako dr. Witt.

Da, pri tem pevskem zboru se nam kaže posebno jasno, kako vzraste iz malega gorčičnega zrna veliko drevo. In kar je bilo mogoče v oni hribovski vasici, naj bi bilo nemogoče kje drugje, kjer so razmere še mnogo ugodnejše? Ali nismo imeli prilike opazovati nekaj podobnega ob pričetku cecilijanskega pokreta pri nas? Da, bile so ravno preproste gorske vasice, kakor n. pr. Šebrelje, Št. Vidska gora i. dr., kjer je tedaj najlepše prospevalo cerkveno petje.

Kdor si hoče ustvariti dober pevski zbor, naj si prizadeva, da ga teoretično in praktično čedalje bolj izobrazí; obrača naj posebno pozornost na pravilno dinamiko in agogiko, in lepi sadovi tega njegovega prizadevanja se bodo kmalu pokazali.

Končno pribijem še to resnico: Kdor ima res pravi glasbeni talent, izvrsten posluh in — če se hoče posvetiti pevski umetnosti — tudi izvrsten pevski organ, pa če ima poleg tega tudi še trdno voljo in železno energijo, bo dosegel na glasbenem polju lahko čudovite reči. Toda ne naenkrat, temveč le polagoma, ako bo namreč upošteval večno veljaven naravni zakon; da iz malega raste — veliko.

Organistovske zadeve.

ZVONJENJE K DNEVU.

Ponovno so dohajale škof. ordinariatu prošnje, naj bi se zvonjenje k dnevu po cerkvah opustilo. Posebno je prosilo za to Društvo organistov v Ljubljani, ki je utemeljevalo prošnjo s tem, da so organisti in cerkveniki že itak slabo plačani, a jim vprav to zvonjenje dela nemalo truda, skrbi in neprilik. Tudi se po cerkvah skoro povsod zvoni ob 7 zjutraj za angelsko češčenje. Ponekod se je zvonjenje k dnevu že opustilo, ponekod pa ga verniki še vedno zahtevajo.

Da se ustreže tem prošnjam in se tozadevno ustvari enotnost po vsej škofiji, je škof. ordinariat naročil dekanijskim uradom, naj se kuratna duhov-

ščina o zadevi posvetuje na letošnji pomladanski pastoralni konferenci, na kar dekanijski uradi sporoče škof. ordinariatu sklepe konferenc.

Iz poročil dekanijskih uradov se razvidi skoro soglasen sklep, naj se zvonjenje k dnevu, razen za nekatere prilike, poslej odpravi.

Zato odreja škof. ordinariat na podlagi predlogov dekanijskih uradov sledeče obvezno določilo:

Zvonjenje k dnevu naj se vrši poslej le: ob nedeljah, ob zapovedanih praznikih in ob praznikih, odpravljenih od papeža Pija X., ki se pa pri nas še slovesno obhajajo; na god patrona dotične cerkve; na dan celodnevnega češčenja sv. Reš. Telesa, kakor je določeno za zvonjenje na predvečer tega dne; na one dni, ko se v župniji ali dotični cerkvi vrši izredna slovesnost ali pobožnost (sv. birma, misijon, duhovne vaje itd.); na one sopraznike, pred katerimi prejšnji dan zvoni delopust.

2. To določilo velja le za one cerkve v škofiji, pri katerih se je doslej to zvonjenje vršilo; na novo naj se to zvonjenje nikjer ne vpeljuje.

3. Zvoni naj se točno ob določeni uri; a pozimi ne pred 4. uro in poleti ne pred 3. uro.

4. Za sporne zadeve glede tega zvonjenja so pristojni dekanijski uradi.

5. Odlok stopi v veljavo 1. februarja 1934.

V Ljubljani, dne 30. decembra 1933.

† Gregorij,
škof.

Občni zbor društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršil 15. jan. t. l. Po sv. maši s petjem v stolnici ob 10 je bilo zborovanje v Rokodelskem domu. Zbralo se je lepo število organistov in precej učencev orglarske šole, kar dokazuje, da je še veliko teh, ki se zavedajo, da je ta organizacija potrebna in kažejo zanjo dosti zanimanja.

Po pozdravu otvori predsednik občni zbor, na kar so sledila poročila tajnika in blagajnika. Za odsotnega tajnika poroča o društvenem delovanju predsednik Zdešar. Iz tega poročila povzamemo, da je imelo društvo tri odboro ve seje, sprejelo je dva nova člana, podporo je dobilo devet prosilcev organistov, eden posojilo, izplačalo je enkrat vdovski sklad vdovi po umrlem članu. Na škof. ordinarijat je vložilo dve prošnji in sicer: za odpravo »dan zvonjenja« in radi imenovanja nadzornikov organistov izmed organistov samih, in ne iz raznih drugih stanov, kot je bilo doslej v navadi. Obedve prošnji je ordinarijat ugodno rešil in povoljno uredil. Občni zbor vzame to z zadovoljstvom na znanje. — Društvo je poslalo h g. banu tudi deputacijo treh članov v zadevi izplačevanja prispevkov organistom od občin, kateri so bili zadnje čase ustavljeni. Deputacija sicer ni dosegla, da bi se ti prispevki za naprej izplačevali iz rednih občinskih proračunov, pač pa je dobila pojasnilo, kako naj se v tem oziru postopa, ter da je mogoče to doseči le s konkurenčno obravnavo.

G. blagajnik msgr. Premrl poda sledeče poročilo: Od zadnjega občnega zbora je imelo društvo dohodkov Din 2.575.—, stroškov Din 3.113.—. Za vdovski sklad je izplačalo Din 855.—. Sedanje denarno stanje je Din 1.101.—. Gospodarska kriza se pozna tudi pri društveni blagajni, kajti je še precej članov, ki niso poravnali članarine za l. 1933. Razumljivo je, da potem tudi društvo ne more deliti toliko podpor, kakor bi jih sicer lahko. Člani naj to vpoštevajo. Občni zbor vzame poročilo na znanje in se g. blagajniku zahvali za njegov trud in vestno blagajniško delovanje. V odbor so bili za eno leto izvoljeni sledeči: predsednik Ivan Zdešar, podpredsednik Josip Heybal, tajnik Franc Zabavnik, blagajnik msgr. Premrl, odborniki: Franc Plevel, Pavel Žagar in Pavel Jerman st. Članarino za l. 1934 določi občni zbor po krajši debati na Din 20.—.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog, da naj se v vsaki dekaniji določi in imenuje organist, ki naj skrbi, da po možnosti obišče vse organiste tiste

dekanije in naj jih vpiše v društvo in se sploh briga za to, da bodo organisti zavedni člani društva. Občni zbor je nato takoj te organiste imenoval in določil, da prevzamejo organizacijsko nalogo. Sprejet je bil tudi drugi predlog, da »Cerkv. Gl.« vsako leto prinese v svoji prvi številki imena vseh društvenih članov, da bo na ta način vsakdo točno poučen, koliko in katere člane obsega društvo ter bo s tem marsikako društveno delo olajšano.

CLANI DRUŠTVA ORGANISTOV V LJUBLJANSKI SKOFIJI

so sedaj sledeči:

1. Adamič Gojmir, Sodražica.
2. Amf Franc, Ljubljana.
3. Armeni Franjo, Toplice.
4. Armeni Luka, Trzin.
5. Babič Franc, Škofja Loka.
6. Biščak Stefan, Aumetz.
7. Bižal Anton, Gorje.
8. Bohinc Anton, Trata.
9. Brtoncelj Janko, Lancovo.
10. Capuder Aleš, Moravče.
11. Čadež Jakob, Višnja gora.
12. Čadež Terezija, Mekinje.
13. Čebašek Josip, Trboje.
14. Fabiani Ignacij, Šmarjeta.
15. Ferbežar Franc, Šmarje.
16. Galé Alojzij, Janče.
17. Grabnar Stanko, Ljubljana.
18. Grandovec Alojz, Št. Lenart n. Šk. Loko.
19. Grilj Viktor, Črnuče.
20. Grkman Janez, Komenda.
21. Grm Jernej, Bohinjska Srednja vas.
22. Gros Jernej, Križe.
23. Grum Anton, Vrhnika.
24. Heybal Josip, Mošnje.
25. Hiti Matija, Dob.
26. Hlebec Venceslav, Stražišče.
27. Holmar Tomaž, Zabnice.
28. Jančar Jožef, Žalna.
29. Jelnikar Franc, Stanga.
30. Jerman Pavel (ml.), Brdo.
31. Jerman Pavel (st.), Homec.
32. Jevce Alojzij, Preserje.
33. Jobst Anton, Ziri.
34. Jus Andrej, Ljubljana.
35. Kelvišar Josip (ml.), Jesenice.
36. Kelvišar Josip (st.), Sv. Križ nad Jes.
37. Knific Alojzij, Trboje.
38. Kogovšek Matilda, Rovte.
39. Košnik Franc, Cerklje pri Kranju.
40. Košnik Martin, Cerknica.
41. Kovačič Franc, Šmartno pri Kranju.
42. Kramar Franc, Poljane nad Šk. Loko.
43. Krč Venceslav, Jezersko.
44. Kuntara Viljko, Kočevje.
45. Lavrič Ana, Ljubljana.
46. Lavrič Anton, Ljubljana.
47. Legat Jurij, Kropa.
48. Lipar Peter, Mengeš.
49. Marko Jernej, Mengeš.
50. Marolt Anton, Škocijan pri Turjaku.
51. Marolt Franc, Ljubljana.
52. Miheč Franc, Radovljica.
53. Mohor Ciril, Kranj.
54. Mohorič Mirko, Ribnica.
55. Pahor Alojzij, Metlika.
56. Peklaj Terezija, Sv. Katarina.
57. Petje Anton, Sv. Križ pri Litiji.
58. Pincolič Josip, Ajdovec.
59. Pirnat Bernard, Dunaj.
60. Planinšek Martin, Tržič.
61. Plevelj Franc, Radomlje.
62. Pogačnik Ivan, Rakek.
63. Požun Franc, Žužemberk.
64. Premrl Stanko, Ljubljana.
65. Rems Ivan, Št. Rupert.
66. Sicherl Josip, Domžale.
67. Skok Anton, Rova.
68. Slatnar Mavricij, Smlednik.
69. Stare Alojzij, Kresnice.
70. Strle Ivan, Unec.
71. Šemrl Leopold, Gorenji Logatec.
72. Šmid Alojzij, Selca.
73. Tiselj Ivan, Dobropolje.
74. Turnšek Franc, Stranje.
75. Velkavrh Alojzij, Dolenji Logatec.
76. Vidmar Avguštin, Planina.
77. Vidrih Emil, Reka.
78. Vrankar Angela, Duplje.
79. Vurnik Matej, Borovnica.
80. Wornig Anton, Bled.
81. Zabavnik Franc, Dol pri Ljubljani.
82. Zdešar Ivan, Ljubljana.
83. Zrnec Ciril, Begunje pri Lescah.
84. Zupan Josip, Šenčur pri Kranju.
85. Zupet Martin, Ljubljana.
86. Žagar Pavel, Št. Vid pri Stični.
87. Drole Franc, Motnik.

Vse člane, ki niso poravnali članarine za leto 1932, je društvo črtalo. Vabimo dotične, kakor tudi vse organiste in organistinje ljubljanske škofije, ki še niso člani, da pristopijo k našemu društvu. Nobeden član še ni imel od društva škode, marsikateri — in lahko rečemo vsi — pa korist. Združimo se vsi brez izjeme v naši stanovski organizaciji! Delali bomo na to, da bodo člani naše organizacije imeli povsod prednost. Kdor bo pa hodil skozi življenje sam, naj si tudi sam pomaga, kakor si more.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 20. novembra 1933 je koncertiral slovenski vokalni kvintet: g. Štibernik Tine (I. tenor), g. Jug Milan (II. tenor), g. Petrovčič Roman (I. bas), Petrovčič Tone (I. bas) in g. Šulc Dragotin (II. bas). Izvajali so Pavčičevo Kmečko balado, Savinovo Koso, Lajovčeve Megle, tri Gallusove motete: *Præparate corda vestra*, *Civitate istam Tu circumda Domine*, *Ascendit Deus in jubilatione*, Mokranjčevo I. rukovet in E. Adamičev zbor »Za plotom«. Kvintet je glasovno uglašen in izenačen; poje estetsko lepo in predava smiselno. Kot solista sta uspešno nastopila člana kvinteta: g. Jug s Savinovo Skalo v Savinji in dvema Zepičevima pesmima, g. Petrovčič pa s Savinovo Maškerado in dvema narodnima pesmima po zapiskih Stanka Vraza prirejenima od Nika Štritofa. — 26. novembra je Pevska zveza ponovila v frančiškanski cerkvi cerkven koncert, obsegajoč adventne, božične, postne, velikonočne, Marijine in evharistične pesmi slovenskih cerkvenih skladateljev in Tomčevo Sveto mašo, kakor ga je prvič priredila po Veliki noči v cerkvi sv. Petra. Vodil ga je prof. Marko Bajuk. Na orglah je sodeloval prof. Matija Tome. Prireditelj je tudi topot dobro uspeła. — 27. novembra se je vršil prvi komorni večer »Sloge« v sedanji sezoni Ljubljanski komorni trio: gg. Trost Ivan (gosli), Gustav Müller (čelo) in Svetel Heri (klavir) so izvajali Chopinov Trio op. 8 v g-molu, ki ima v njem zlasti klavir težak in zato v ospredje stopajoč part, ter Goldmarkov Trio op. 33 v c-molu. »Slogi« in gg. izvajalcem smo za skrbno podano, lepo glasbo hvaležni. — 1. decembra se je vršil običajni časni-karski koncert. — Eden najpomembnejših koncertov v tej sezoni je bil koncert Glasbene Matice 4. decembra, ko je izvajala prekrasni, slavnoznani Verdijev Requiem za soli, zbor in orkester. Kot solisti so sodelovali Gjungenac-Gavella Zlata (sopran), Bernot-Golob Franja (alt), Banovec Svetozar (tenor), Betetto Julij (bas), pevski zbor Glasbene Matice in združeni naši orkestri (operni, orkestralni, konservatorijski in oddelek vojaškega). Dirigiral je ravnatelj Mirko Polič. Verdi je zložil Requiem l. 1874., ko je bil po »Aldi« (l. 1871) na vrhuncu svoje slave, in ga je posvetil spominu slavnega italijanskega pesnika Manzoni. V to delo je zastavil vse svoje veliko glasbeno znanje in položil vso svojo globokoverno dušo. Naša Glasbena Matica je Verdijev Requiem izvajala z velikim uspehom že pod Hubadom l. 1907. Tudi tokratno izvajanje je bilo prvovrstno. Odlikovali so se vsi izvajalci brez izjeme. Verdijeva veličastnoresna duhovna glasba je napravila na poslušalce izredno močan vtis. 11. decembra so Requiem ponovili. — 13. decembra je bil drugi komorni večer »Sloge«. Nastopil je Zagrebški godalni kvartet: gg. Ladislav Miranov (I. gosli), Milan Graf (II. gosli), Dragutin Arany (viola), Umberto Fabbri (čelo). Izvajali so III. kvartet do sedaj nam nepoznanega hrvaškega skladatelja Mane Jarnovića (1745—1806), čigar delo je popoln odsev takratne smer dajajoče mannheimske šole, ter Jakov Gotovčev kvartet (Pesem in ples) op. 16 z odločno poudarjeno hrvaško nacionalno noto. Drugi del večera sta izpolnila Beethovnov kvartet op. 18, št. 5 in Sukov kvartet op. 11, obedve veliki glasbeni umetnini, četudi vsaktera svet zase. Zagrebški kvartet družijo umetnike prvega reda. Njihovo podajanje sega v viške dovršenosti. — 18. decembra se je vršil v frančiškanski cerkvi intimen cerkven koncert božičnih skladb. Za to priliko sestavljeni mešani zbor pod vodstvom g. Franceta Marolta je odpel večje število božičnih pesmi naših povečini starejših skladateljev: Cveka, Zupana, Belarja, Levičnika, Riharja,

Hribarja, Škrbinca, Vavkna in Sattnerja. Sodelovali so tudi operni pevci: gdč. Milena Verbičeva, g. Svetozar Banovec in g. Marjan Rus. Zadnja dva sta samostojno zapela dr. Kimovčevo »Pri jasicah«. Petje je na orglah spremljal g. prof. Pavel Rančigaj, ki je izvajal tudi štiri samostojne orgelske skladbe skladateljev: Rennerja, Lubricha, Francka in Kimovca. Petje in orgljanje je nudilo izbran glasben užitek in blažilno vplivalo na duše. — 8. januarja 1934 je v svojem prvem koncertu nastopil violiničelist Bogomir Lesković, absolvent ljubljanskega in dunajskega konservatorija. V tehnično gladki in občuteni igri je podal Brahmsovo sonato v e-molu, Boccherini-jev koncert v b-duru, Valentinijevo sonato v e-duru in še nekaj krajših, za čelo napisanih skladb. Skladno in v vsakem oziru vzorno ga je spremljal in tudi sam mojstrski zaigral dve krepki skladbi: Gluck-Saint-Saënsov Caprice in Boelmannovo tokato pianist Marijan Lipovšek. — 15. januarja je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredilo zgodovinski koncert naših skladateljev iz Julijske krajine: A. Hajdriha, J. Kocjančiča, A. Lešana in H. Voglarja. »Ljubljanski Zvon« je podal celo vrsto značilnih zborovskih skladb naštetih slovenskih skladateljev deloma v moškem, deloma v ženskem in deloma v mešanem zboru. Tri zборе je zapel moški oktet. Koncert je vodil pevovodja g. Zorko Prelovec. Izvajanje ženskega in mešanega zbora je bilo prav lepo, moški zbori — zlasti a capella — pa so bili topot nekam šibki in premalo naštudirani. Globok vtis je med temi pač zapustila Volaričeva skladba »Domovini«, spremljana s klavirjem. Med mešanimi zbori pa je po svojem že čisto modernem licu prijetno presenetil Lebanov »Zadnji večer«. — 19. januarja se je vršil koncert simfoničnega orkestra, z zbora in solistov državne muzičke akademije iz Zagreba. Spored je obsegal dve znameniti deli: Beethovnov koncert za gosli in orkester, op. 61, ki je v njem kot solist nastopil konservatorist Zlato Topolski in se izkazal kot prvovrsten goslač, ter prvi del Fran Lhothove glasbene vizije »Morje« za mešani zbor, soli in orkester. Koncert je vodil rektor zagrebške muzičke akademije g. Franjo Lhotka, rojen Čeh, ki pa se je popolnoma posvetil glasbeno vzgojnemu in skladateljskemu delu med Hrvati. Muzičko akademijo vodi že 10 let in jo je privedel do znamenite višine. Njegov konservatorijski orkester je izvrstno izvežban, točen do skrajnosti. To se je pokazalo predvsem v Beethovnovem koncertu, kakor tudi v njegovi »Viziji«, glasbeno visoko stoječem delu. V »Viziji« so nastopili tudi štirje solisti, ne sicer še čisto zreli, vendar precej dobri, in zbor, ki je pel odločno in sigurno. Ves koncert je bil vsekako uspela stvar, izreden glasbeni užitek za Ljubljano, za naš konservatorij posebej še krepka pobuda.

II. Koncerti drugod. Ob dvajsetletnici umetniškega delovanja g. Karla Sancina, ravnatelja Glasbene Matice v Celju, se je sredi novembra 1933 vršil v Celju simfonični koncert celjske Glasbene Matice. Izvajali so Beethovnov klavirski koncert op. 15; v njem je nastopila kot pianistinja gospa Mirca Sancinova. Kot drugo točko so dali Beethovново prvo simfonijo, za sklep pa Sancinovo, za ta jubilej zloženo »Celjsko suito«. G. ravnatelju Sancinu ob njegovem jubileju tudi »Cerkveni Glasbenik« prav iskreno čestita. — 26. novembra je bil pevski koncert v Junj klostu. Vodil ga je tamošnji organist g. Ferdo Zajc. — Koroški pevci so koncertirali 8. in 9. decembra v Ljutomeru in Ptuj. Vodil jih je gosp. Pavle Kernjak. 10. decembra se je vršil velik cerkvenikonzert v Brežicah. Sodeloval je kot organist g. prof. Matija Tome in izvajal dve Regerjevi, eno Duganovo in eno svojo skladbo. Triglasen mladinski zbor je pel z orglami in godalnim zborom Kosijevo »Slovensko sveto mašo za šolsko mladino« in Lechthalerjev težki 30. psalm »Le v te, Gospod, zaupam še«. Poleg tega so bile na sporedu še tri Premrove, ena Bunčeva in ena Sattnerjeva skladba, ki so jih izvajali deloma solisti, deloma mešani zbori. Koncert je vodil brežiški organist g. Vlado Lempl. — Isti dan so v Dol. Logatcu proslavili 1900 letnico Odrešenja s cerkvenim koncertom. Sodelovali so cerkveni pevski zbor iz Dolenjega in Gorenjega Logatca ter z Rovt. — Dva pevska koncerta Pevske zveze sta se vršila v Hočah pri Mariboru in v St. Janžu na Dravskem polju. Vodil ju je organist Furlan, orglal pa organist Cohnarič.

16. decembra je pel moški zbor Pevske zveze — kranjski odsek — v Kranju, naslednji dan v Šmartnem pri Kranju. — 17. decembra se je vršil v Belgradu v katoliški cerkvi Kristusa Kralja orgelski koncert mladega Rusa Jurija Arbackega. Arbacki je dovršil glasbene študije v Leipzigu in bil nekaj časa dirigent in organist v Nemčiji. V Belgradu je izvajal skladbe novjših nemških skladateljev: Karg-Elerta, Cornehlisa, Distlerja in Millerja. Največji vtis je napravila Millerjeva Velika fantazija. Poleg nemških skladb je izvedel tudi svojo Tokato. — 18. decembra se je vršil pevski koncert v Preserju. Vodil ga je g. kaplan Mirko Bartol. — V Belgradu so priredili o Božiču v cerkvi Kristusa Kralja koncert slovenskih in hrvatskih božičnih pesmi. Orgelske točke je izvajal g. stolni kapelnik Leopold Mejač. — 7. januarja 1934 je koncertiral ljubljanski godalnikvartet na Golniku. St. Premrl.

Dopisi.

Stari trg pri Ložu. Morda ne bo škodilo, g. urednik, da še jaz, kot navaden organist, v zadevi slovenskih petih maš nekaj dodam, katero vprašanje je v zadnjih dveh številkah C. G. na dnevnem redu.

Vztrajam že nad 30 let v domači župni cerkvi kot organist. Vsa leta sem se držal načela: peta maša po latinsko, tiha po slovensko na koru, dasi sem med tem tudi imel priliko brez ugovora mojega predpostavljenega urezati pri peti maši, kakor smo včasih rekli, po kranjsko.

Ne bom navajal odlokov rimske stolice in ukrepov ordinarijatov, s čimer se naravnost prepoveduje petje pri peti maši v domačem jeziku, kar je edino modro in pravo. Saj so ti odloki že v zadnjih dopisih natančno navedeni in merodajni za vse pevovodje.

Resnica je, da latinska maša, čeprav preprosta, kaj šele boljša težja skladba, zahteva od pevovodje in pevcev mnogo truda in žrtev, zlasti na deželi, kjer se pevci-pevke tako pogosto menjavajo, ter mora organist pričeti zopet z rekruti. A ne pomaga nič. Saj v kolikor sem jaz informiran, ni še od cerkve ukazano, da mora biti na primer celo ob največjih praznikih kakor o božiču, veliki noči, Telovu peta maša. Če ni zbor sposoben za latinsko, naj poje v domačem jeziku, potem seveda peta maša pred oltarjem odpade. Kjer je pa pevski zbor zmožen latinsko peti, naj bo peta maša po latinsko, kar je in mora biti za vsakega kristjana nekaj mogočnega, veličastnega, vzvišenega, enotnega.

Zdi se mi pa, da naše opozicijonance ne vodi motiv, kot bi bila latinska maša pre-mučna za naše pevce, pač pa le, kakor je g. Pečnik omenil, pretiran nacionalizem.

Tudi pri nas ne manjka nasprotnikov latinskega petja. Naj omenim le en slučaj. Bil sem pred kratkim navzoč pri pogrebu mojega znanca. Ko je duhovščina pred hišo žalosti odpravila pogrebni obred v domačem jeziku, so se čuli izrazi zadovoljstva, da imamo sedaj vse obrede v domačem jeziku, kar je tudi za mene nekaj lepega, ganljivejšega nego v tujem nerazumljivem latinskem jeziku. Med tem pa si je neki ugleden sopogrebec dovolil in dal duška svoji želji z izrazom, češ, da bomo v kratkem imeli gotovo tudi latinsko mašo pred oltarjem in na koru slovensko. Jaz sem moža zavrnil z besedami: Tega pa ne bomo dočakali in bi tudi ne bilo prav. Mož me je pogledal začudeno in zavrnil, zakaj pa ne. Med tem se je pogreb začel pomikati in ni bilo prilike nadalje o tem debatirati. Bral pa sem možu z obraza slutnjo, češ, ta je pa slab narodnjak, dasi sem brez hvale, če ne boljši vsaj tak, kot on.

Saj nam je že prirojeno, da ljubimo nadvse svoj materni jezik, svoj narod. Toda naj pridem zopet k zagovoru latinskega petja pri petih mašah. Bil sem pred nekaj leti navzoč pri maši, katero je daroval sedanji sv. oče v cerkvi sv. Petra v Rimu. Pa ne po italijansko kot rojen Italijan, nego po latinsko. Kako se veren kristjan čuti domačega, ko sliši, najsibo od Italijana, Nemca, Madjara, Japonca ali Kitajca izpred oltarja ravno tisti Dominus vobiscum, Sanctus, Pater noster itd., kakor v domači cerkvi. Vprašam vas,

ljudje božji, ali ni to nekaj lepega, enotnega? Saj smo vsi narodi otroci enega Očeta, naj nas vsaj to veže skupaj, če smo v vsem drugem razdvojeni, in se ne branimo latinske pete maše. Seveda je, kakor čujem po nekaterih krajih, zlasti v lavantinski škofiji, nekoliko preveč petih maš, kar navadne nedelje. Iz žalostne skušnje sem tudi jaz proti temu. Imeli smo pred več leti tudi v naši cerkvi več petih maš. Tako na primer na Štefanovo, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek in še nekatere druge manjše praznike, kar vse je potem odpadlo ter pojemo n. pr. na sveti dan, velikonočno in binkoštno nedeljo latinsko, na Štefanovo, velikonočni in binkoštni ponedeljek po slovensko. S koliko večjo vneto in dovršenejšo se na ta način peveti pripravijo za latinsko mašo, kako nekako ponosni so na latinsko mašo in ljudstvo se nekako bolj zaveda slovesnosti praznika, ko sliši latinsko s kora. Med tem pa, če se to le prepogosto, kar vsako navadno nedeljo čuje latinsko, zgubi vsa stvar na slovesnosti, zlasti če se poleg tega še slabo izvaja, kar ni čudno, zlasti na deželi, ko je težje priti do trajno izvežbanega zbora.

Naj torej končam. Želel bi le, da bi vsa naša tozadevna polemika prišla bolj v javnost, kajti naš strokovni list C. Gl. bere le nekaj duhovnikov in posameznikov, med tem ko mnogi zabavljaji latinščine ne zvedo tega, kar bi bilo potrebno zanje.

Ivan Turk.

Goriško. (Naša zvonška mizerija.) — Zvonoglasje, različni glasovi v zvonu, glasovna dispozicija v zvoniku, vse to je bilo naši širši javnosti do najnovejšega časa neznano. Pred vojno se ni o tem ne govorilo ne pisalo. Vojna je prinesla židovskim špekulantom ugodno pretezo, da je bivša vlada zasegla cerkvene zvonove ter siloma odzela našim cerkvam najdražje imetje. Šele trpko občutena praznota v naših zvonikih je obudila v nas širše zanimanje za nadomestitev izgubljenih bronastih ljubljencev.

Da bi tukajšnja vlada vsaj nekoliko omilila nam vsiljeni pritisk v svojo državo ter bi nas ne obsipala le z obljubami, se je odločila, da prevzame nadomestitev odvzetih zvonov. Doba odškodninskih zvonov je zdaj po mnogem cincanju končana. Postopanje pri tem odškodovanju pa ni bilo ne plemenito ne delikatno. V gmočnem oziru je bila ta zvonška odškodnina za naše ljudstvo dobrot, v zvonoznanskem oziru pa ne. Ko je naše ljudstvo videlo, da se njega želje nič ne vpoštevajo, se je umaknilo v popolno nebržnost in zvonoslovni pouki v naših listih so mu postali nekaj nepotrebnege, češ, naš rod je z zvonovi že preskrbljen, ni mu treba tozadevnega pouka. In tako smo tam, kjer smo bili v prejšnjem stoletju. Žal, da to nevednost delijo z ljudstvom v preobilnem številu naša cerkvena predstojništva. Ti gospodje so se nekaj opirali na nedostajanje slovenskih zvonoslovnih knjig. Je že nekaj let, kar je ž njimi v zadostni meri preskrbljeno v našem slovstvu. Knjige so tu, a leže nečitane v katoliški knjigarni. Zadnja knjiga je bila tiskana v 500 iztisih in v treh letih je prodanih 73 iztisov! Nič čudnega, če bi ne bile te knjige edine te vrste v našem jeziku.

To indolenco cerkvenih upraviteljev je gospod dr. Mirko Brumat slutil že ob izidu prve knjige, pišeč v »Zborniku« 1926: Slednjič še priporočilna beseda gg. sobratom. V noben stan ne sega knjiga tako živo kot v naš duhovski. Knjiga je sicer naslovljena na naše pritrkovavce, a zadevlje v prvi vrsti naše gg. cerkvene upravitelje. Njim so zvonovi izročeni v oskrbo in varstvo. Dober uspeh bo knjigi zagotovljen, če se zavzamejo zanje gg. sobratje. Pritrkovavci so preprosti, da bi se za knjigo pulili. Navdušenje za napredek v pritrkovanju in izpodbudo k rabi knjige mora priti od duhovnika.

Posebno toplo priporočamo knjigi dodanih deset zapovedi. Šele, če se bodo te zapovedi vestno izpolnjevale, pridemo s časoma do umnega ravnanja z zvonovi.

Tako gospod doktor. Menda niso imele njegove besede še nikdar tako malo uspeha kot gorenje priporočilo. Tudi naš blagopokojni nadvladika ni imel sreče z ukazom: V vsakem zvoniku (tudi podružničnem) mora biti na zid pri zvonikih pribitih deset zapovedi.

Na ta način ne pridemo nikamor. Edina pot, da izidemo iz te mizerije, bi bila, da bi naši škofje vpeljali nekoliko zvonoslovnega pouka v svoje bogoslovnice. Pregloboke korenike je pognalo napačno mnenje, da je duhovski stan prevzvišen za zvonik in kar je v njem in da je zvonik področje izključno za cerkovnika.

Iv. M.—a.

S Koroškega. Par let sem se opaža na slovenskem delu Koroške jako živahno gibanje za koroške narodne pesmi. Brez dvoma je to delovanje v narodni prosveti napredek.

Preidimo na cerkveno petje:

Povprečna večina pevcov narodnih pesmi so tudi obenem cerkveni pevci, in tudi na tem polju sili smer nazaj v Matjažev raj.

Oh! kako je fletno, če zapojejo »Mav črez izaro« ali »Oj te mlinar pod kvancem«. Jej, o jej, in če še v cerkvi zapojejo tisto »Angelci lepo pojejo, in še hurši trobijo«.

Presneti revolucionar tisti organist Čičifura s svojim Kirie eleison ali tiste slovenske pesmi, ki le včasih prav gredo, večkrat pa fovš.

Rajni Rutarjev Nuža je šel iz Galicije v Žitare vas se učiti orglat. Šestdesetkrat je šel, vsakokrat je nesel en rajniš s seboj, in za šestdeset dni se je naučil bolj kot Čičifura, ki je dve ali tri leti se neke učil.

Za to atmosfero jo polegneto kaj radi tudi naši ciceroni, ki jim je te vrste glasba relativno, z ozirom na majoriteto ljudstva, prav. Ljudski smeri, bodisi v narodnem ali verskem oziru, je te vrste glasba neki »status quo«. Presneto bi jo skupil kakšen »Haba«, ko bi začel dramiti to tri- ali štiriakordno mirovno konferenco. Ne vem, kakšne fine rokavice ali cilinder bi si človek nataknil, da bi tako mejkano poskusil vprašati vsaj po Aljaževaj pesmarici, ki je svojčas že krožila po naših odrih.

To mnenje, da bi bil nasprotnik koroških narodnih pesmi, razpršim kar takoj z dejstvom, da je naš selski moški zbor pred dvema letoma na pevski slavnosti v Borovljah v teh pesmih med prvimi zbori registriral.

Torej začnimo malo navijati struno, da bo kralj Matjaž malo zarentačil.

To blagoglasje narodne pesmi res očara mase ljudstva in s tem se da našim pevcem injekcija, da se presneto neradi lotijo težjih pesmi, ki že vnaprej ne obetajo triumfov, in to vedo tudi odbori teh prireditev. Prav na prste bi lahko seštel naše zборе, ki se bavijo tudi z težjimi pesmami in to tudi za cerkvene zборе. Ampak prej ali slej moramo tudi mi naprej, in sicer ven v široko glasbeno morje. Ravno pevci in pevovodje so poklicani interpretirati ljudstvu tok časa, ne narobe.

Prav žalosten postaja človek, ako začne listati in igrati skladbe naših sodobnih slovenskih mojstrov, in si misli zraven, kako se morajo tako divne pesmi glasiti od izvežbanega zbora. Pri takih mislih mi pridejo tisti konservativni filistri na um, da bi jih poslal, kamor Kristus kramarje iz templja.

Ko sem bil za organista na Zihpoljah pred vojsko, sem začel z lahкими latinskimi mašami, a sem imel celo fronto proti sebi. Tje so zahajali kaj radi tudi Celovčani, in so bili drugih misli, tako da so pomalem domačini le odjenjali in se je v tem oziru sklenil nekaj kompromis.

Pri moderni pesmi (če smem tako reči) se vadi sluh spoznavati obširni in lepi obseg akordov, in tehnika se pridobiva. Če se vpili takšna pesem, je že velik napredek, in kako igraje bo potem pevec pel narodne pesmi, ko bo že malo z modernimi žavbami namazan. Torej od moderne bi jo furali lažje na narodno, kakor od narodne na moderno. Ustvarila bi se nekakšna paralela in to velja — se ve — tudi za cerkveno glasbo, kjer nazaj se gre lažje kakor navzgor, kamor, mislim, vendar moramo stremeti.

Ej, kar dobro je, da ne bere dosti Korošcev ta naš list, drugače bi me kaka Matuzaleмова žlahta še pustila internirati kot družbi nevarnega človeka.

Mogoče bodo pa le pripomogle te vrstice in omečale kakšnega pevovodjo, da bo šel na spomlad od hajnikičev in krajčičev na širše obzorje, da ne bo ta dopis »vox clamantis in deserto«.

Simon Kozian.

Dol. Trebuša. Častito uredništvo bode z zadoščenjem sprejelo in objavilo moje, ves mesec trajajoče potovanje po Rimu, kjer sem se zraven svetoletnih odpustkov in drugih važnih opravkov pri raznih ministrstvih za vojne penzije itd. v prilog ljudstva, zlasti zanimal za glasbene prireditve. — Do sedaj — odkrito povem — sem preziral in omalovaževal glasbeno izobrazbo Rima, kakor Italije sploh. »Kdo bo pač šel v Rim

študirat, če hoče v glasbi naprej priti,« sem večkrat pri sebi mislil. Temeljito sem se zmotil! Kaj posebnega mi sicer niso nudili cerkveni zbori v cerkvi svetih apostolov, kamor sem večkrat zahajal k devetdnevnic, pri kateri so prepevali frančiškani. Skladatelj Cellittija litanije sem slišal, pa mi niso kaj prida ugajale. So melodijozne, polne cerkvenega duha, prijetne za uho; globokih misli pa jim manjka. Pri takih lepih orglah bi se lepo podal zbor slovenskih izšolanih pevcev z izučnim organistom, ki zna spremljati, da orgle ne motijo in prekričijo petja. Vmes je tudi ljudstvo pelo, in organist-frančiskan je spremljal. K tem krasnim orglam s tremi manuali bi se prilegal pri tako veliki cerkvi mnogobrojen zbor dobrih pevcev, in pobožnost bi bila na vrhuncu. -- Navzoč sem bil na praznik sv. Cecilije tudi v cerkvi, tej svetnici posvečeni. Zanimalo me je, kako bodo peli. Tudi tukaj nisem bil preveč zadovoljen. Stal sem prav blizu cerkvenega zbora, pa večkrat nisem mogel razumeti besedila. Orgle so prekričale, peveci niso čisto izgovarjali, in vmes me je še ljudstvo motilo, ki smatra cerkve v Rimu bolj za muzej, kakor za božjo hišo. Koralnega petja po raznih cerkvah tudi nisem mogel hvaliti. Tako se koral ne poje. Slovenci in Nemci ga veliko lepše pojo. Glavnih mojstrov na orglah nisem slišal; tisti, kateri so igrali, so bili najbrže navadni organisti, ker iz njihovega preludiranja sem povzel, da jim harmonija še ni šla v meso in kri. Gotovo niso mojstri orglali, ki so sloveči: Cellitti, ki je mlad redovnik ter veliko oblublja. Msgr. Rafael Casimiri, vodja papeževe cerkvene glasbene šole, tudi ni mogel biti pri orglah, ker je bil med poslušalci. Rad bi se bil z njim seznanil, toda nedostajalo mi je časa, čeravno sem vsak dan mislil, kako se bom mogel srečati z njim. Po Rimu ga hvalijo, da je velik glasbenik. Ako Bog da, ko bodem drugič v Rimu, ga gotovo poiščem, ker bi rad dobil od njega kak dober nasvet glede kompozicije. Do Lorenza Perosija pa mi ni bilo mogoče priti, ker ni pripuščeno nobenemu priti skozi vrata do njega, tudi gospodu Bogu ne, kakor je posneti iz napisa na vratih. Prišel je iz tira zaradi prevelikega dela, kakor bi se mu um omračil, a kljub temu v svoji sobici pridno komponira.

Kar je pa meni v Rimu posebno imponiralo in rešilo čast glasbenega velemesta, to je avgustej in Alfredo Casella. Da nisem imel stanovanja v duhovskem zavodu, kjer sem moral biti ob devetih zvečer doma, bi bil šel večkrat v slavno avgustejsko dvorano, poslušat kakega pianista. Na mojo žalost moram potrditi, da mi ni bilo mogoče. Ko bom — če Bog hoče — drugič v Rimu (krajcarja sicer nisem vrgel v vodnjak fontana di Trevi), si vse drugače uredim, da bom vse koncerte v avgusteju poslušal. (Kdor hoče zopet priti v Rim, mora v svetovni vodnjak vreči drobiž, pravijo Rimljani.) Srečen sem bil, da sem slišal instrumentalen koncert, ki ga je vodil Francoz Wolff. Najnovejše moderne skladbe francoskih skladateljev — prvič uprizorjene — so prišle na program. Dvorana je bila natlačena! Kako lepo je vodil ta dirigent do 70 inštrumentov broječi zbor! Skrivnostno mi je donela na uho druga in četrta točka, poetična. Pianissima še danes ne morem pozabiti. Tu so se pa izkazali Italijani — pod dobrim vodstvom! — Moderna glasba je tudi krasna!

Alfreda Casella sem k sreči našel! O njem sem veliko sanjal, in sklenil, da ga v Rimu obiščem. Vesel sem bil, da se je ravno za mojega bivanja vrnil s svojega koncertnega potovanja, ko obiskuje vsa mesta, tudi Amerike. Porabil sem priliko, da dobim kako uro klavirskega pouka pri njem. Zato sem vzel s seboj nekaj zvezkov muzikalij. Zgovoriva se, kateri dan in katero uro. Dobro! — Vstopim. »Ali ste iz Prage?« »Ne, gospod umetnik, Slovenec sem, prav blizu Kobarida doma.« »Kje ste pa študirali?« »V Ljubljani, a ker je meja zaprta, ne morem več tja.« »No, pa sedite; bom videl, kako igrate.« Ubogam, sedem k njegovemu krasnemu klavirju in mirno igram. Mojster zelo mirno posluša, in ko odigram, mi mirno pove pogoške. Kako sem bil zadovoljen, tega ne morem povedati. Nato je še on sedel, in v pouk ravno isto mojstrsko preigral. Velik, svetoven talent, izboren pianist in pedagog, dirigent in komponist! Preden odidem, mi še priporoči, katera dela naj doma študiram, in me spremi do vrat, kjer se pristrčno posloviva.

Z Bogom za enkrat! Upam, da se bomo še videli v Rimu.

Anton Sok, župnik.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Mašne pesmice (enoglasne in dvoglasne). Zbral in založil Srečko Gregorec. Gorizia 1933. Cena 4.50 lir. V zbirki dobimo tri deloma prekomponirane mašne tekste, ki jih je prispeval založnik sam. Teksti so menda vsi novi in precej sveži. Prvi tekst je uglasbil V. Vodopivec, drugega Lojze B. Sočenko, tretjega Tone Brcko. Vse skladbe prijetno tečejo. Vodopivčev slog je dobro premišljen in izpiljen. V njegovi drugi številki bi želeli v osmem in šestnajstem taktu isti ritem kot v četrtem in dvanajstem. Lojze B. Sočenko se je že precej unesel. Melodija mu plemenito poteka. V harmoniji pa ostane marsikaka disonanca nerazvezana ozir. slabo razvezana, tudi postopi še niso vsi čisto korektni; v srednjem delu bi bolj učinkoval preokret v dominantno kot v subdominantno. Tone Brcko se nam je topot menda prvič predstavil (če ni to psevdonom?). Harmonično pesmim ni kaj oporekati; žal so pa napevi precej posvetnega značaja. Najboljša je še njegova št. 1. — Zbirka bo posebno mladinskim zborom dobrodošla. M. Tome.

Gradualia et Offertoria pro majoribus festis totius anni ad quattuor voces inaequales canenda. Pars prima. Redactionem curavit Vincentius Vodopivec. Goritiae 1933. Cum approbatione Ordinarius pr. archieppalis Goritiensis. Edidit et opalographo multiplicavit Romanus Pahor, Ranziano. Venumdatur apud »Libreria cattolica«. — Gorizia. Pretio 7 lire. — Goričani izdajajo zbirke cerkvenih skladb, kot bi šlo za stavo. Zdaj so nas presenetili z izdajo gradualov in ofertorijev za večje praznike v letu. Izšel je prvi del. Prinaša 18 gradualov in ofertorijev od praznika Marijinega Breznadežnega spočetja do Vnebohoda. Med njimi je 8 skladb Vodopivčevih, 10 + Ivana Kokošarja. Skladbe so zložene po večini v diatoničnem, zelo cerkvenem a capella slogu. Vodopivčeve so preproste, pretežno homofonske, sem ter tje s kratkimi imitacijami prepletene; štev. 12 je zložena za zbor in orgle. Izrazit, na stare cerkvene klasike naslanjajoč se vokalni slog uporablja Ivan Kokošar. O njem vemo, da je bil izredno strog cecilijanec in odločen nasprotnik moderne glasbe. Njegovi graduali in ofertoriji so kremeniti, izklesani; glasovi teko zelo samostojno, se venomer gibljejo in prelivajo, včasih tudi križajo, harmonije so največ trozvoki z obrnitvami, pa tudi razni slučajni akordi. Sem ter tje se poslužuje breztaktnih falsobordonov, s čimer se precej približuje koralnemu ritmu. Med posebno odlične skladbe štejem njegov ofertorij za I. božično mašo, ofertorij za praznik sv. Štefana, gradual in sekvenco za veliko noč,¹ ofertorij za veliko noč in gradual za Vnebohod. Zbirko zelo priporočam. St. Premrl.

»Dobrepolje in okolica«. Dobrodelno društvo »Varstvo« v Ljubljani je pod tem naslovom izdalo I. zvezek zbirke narodnih pesmi ki jih je zbral in harmoniziral znani nabiralec narodnih pesmi, Franc Kramar. Celotna zbirka bo izšla v treh zvezkih, vsak bo obsegal okrog 40 pesmi. Prvi zvezek obsega cerkvene in nabožne, sledile bodo prigodnice, kolednice, vojaške, posmrtnice itd. Drugi in tretji zvezek bosta sledila kmalu drug za drugim. Pesmi so prirejene največ za mešani zbor, nekaj jih je tudi za ženski ali moški zbor, kakor vsebina to zahteva. Harmonija pesmi je preprosta, umerjena v smislu preprostih pesmi samih, mera je vseskozi dobro zadeta; pri vsaki pesmi je označeno, kje je zapisana in kdo jo je pel. Vmes je tuptam vpleteno dobro zrno o pomenu posameznih besed, o šegah in osebah. Vsebina je povsod popolna, saj obsegajo nekatere pesmi 15 do 20 kitic.

Pesmi moramo priporočiti vsakomur, ki ima smisel za ljudsko petje, mimo njih pa ne bo smel noben etnograf, noben glasbenik in noben pesnik, ki se bo hotel približati duši naroda. Naj bi ta nova, lokalno zaokrožena, sistematično urejena zbirka kar naenkrat pošla tja, odkoder je zbrana — med naš narod!

¹ V tej skladbi je pri prvem Alleluja tiskovna pomota; pričeti se mora pač z *es*, kakor potem pri sklepu in ne z *d*. Ravno tako je sama po sebi umevna napaka v tretjem taktu prvega Alleluja, kjer imej bas na koncu *f*.

Cena zvezku je 10 Din, po pošti 1 Din več. Kdor naroči in naprej plača vse tri zvezke, jih dobi za 25 Din. Naročila sprejema Dobrodelno društvo »Varstvo« v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 17.

Breda Šček: V Nazaretu roža raste. 12 poljudnih pesmi Materi božji za mešani zbor. Trieste, 1934. — Cena 8 lir ali 35 Din. Tiskano kot zasebni rokopis. — Te pesmi moram zelo pohvaliti. Poljudna melodija se jim dobro, smiselno razvija. Harmonično odelo je jasno, primerno, dokaj izbrano. Motijo samo slabe vzporedne oktave v 3. taktu 11. pesmi med sopranom in basom. Tu naj ima tenor obakrat a, bas pa d in spodnji fis; torej sekstakord namesto kvartsektakorda. Pesmi niso po enem kopitu zložene, temveč vsaka se točno odraža od svoje sosedice. Preskrbljeno je tudi za čvrsto menjavanje v glasovih. Zanimiva je 3. pesem, zložena v prvi polovici za pet glasov, pri katerih se srednji glas — bariton — oglašča kot posnemovalec glavnega motiva. 6. pesem se v prvem delu naslanja — četudi nehote — na neko znano narodno svetno; a raste pravilno. Srednji del je izpeljan tematično z novo glasbeno mislijo; sklep pa prinese še enkrat prvotno misel. 7. pesem je v prvem delu zajemljiva po ritmično-oblikovnih skupinah: trije in trije takti; istotako po ritmični razlikosti v drugem delu. V tem pogledu pohvalno omenjam tudi drugi del 3. pesmi in srednji stavek 11. pesmi. Ritmično svojevrstna je tudi 9. pesem s skupinama po dva in štiri takte v prvem delu. Med posebno poljudne in pevne štejem 5., 8., 11. in 12. Štev. 10 je zložena kontrapunktično umetno, a v gladkem toku. Pesmi so po večini kljub poljudnosti kar učinkovite. Če katere, zaslužijo te pesmi Brede Ščekove, da pridejo kar moč na naše kore. Prav toplo jih priporočam. St. Premrl.

Razne vesti.

G. Peter Jereb, znani slovenski skladatelj, je vršil službo organista in pevodje v Litiji od l. 1892 do konca novembra 1933, torej 41 let. Zaradi bolehnosti je to službo opustil, obdržal pa še službo občinskega tajnika.

G. Anton Kosi, šolski ravnatelj v pokoju v Središču ob Dravi, je obhajal 16. januarja 1934 sedemdesetletnico. G. jubilan, znan kulturni delavec, zlasti kot vzgojni in zabavni pisatelj, se je udeleževal tudi kot skladatelj in izdal celo vrsto samostojnih cerkvenih in svetnih skladb in priredb. Bog ga živi!

G. zborovski dirigent in glasbeni pedagog prof. Srečko Kumar je začel izdajati Grlico, revijalno zbirko mladinske glasbe. Prvi zvezek prinaša mladinske skladbe Tajčevića, Pozajčiča, Adamiča, Grbca, Živkoviča, Marinkoviča in Slavenskega. List ima tudi književni del. Obseg lista 24 strani. Posamezni zvezek stane 25 Din, polletno 100 Din, za celo leto 180 Din. Naroča se pri prof. Srečku Kumarju, Zagreb, Račkoga ulica 6-IV.

V kratkem izide nova latinska maša za mešani zbor in orgle, ki jo je zložil slovenski skladatelj Rihard Orel. Na lepo, ne pretežno skladbo opozarjamo že sedaj slovenske organiste.

Za ravnatelja drž. konservatorija v Ljubljani je bil imenovan g. Julij Betteto, bivši član dunajske in monakovske opere in mnogoletni član ljubljanske opere. Posle je prevzel 5. decembra 1933. Prejšnji ravnatelj g. Matej Hubad ostane še za naprej ravnatelj Glasbene Matice. Novega konservatorijskega ravnatelja prav toplo pozdravljamo in mu želimo na sedanjem častnem, a tudi težkem in odgovornosti polnem mestu obilo božjega blagoslova.

V ljubljanski operi so izvajali zadnji čas med drugimi operami Puccinijevo »Bohème«, v kateri je z uspehom gostovala gđc. Anita Mezetova, ki se je po dovršenih študijah na ljubljanskem konservatoriju spopolnjevala še na Dunaju. Gđc. Mezetova obeta postati izvrstna domača operna moč. Med drugimi gosti, ki so v tej sezoni nastopali v naši operi, omenjamo predvsem sopranistinja gospo Vilfan-Kunčeva v več operah, našega tenorista g. Ivana Franzla v »Toski«, bolgar-

skega tenorista g. Petra Rajčeva v »Pikovi dami« in »Traviati«. — Izmed operet, ki so jih uprizorili zadnja dva meseca, je Bravničarjeva »Stoji, stoji Ljubljana« propadla, zelo uspel pa je Zellerjev »Tičar«, ki spada med starejše operete boljše vrste. — Največje, vsebinsko in glasbeno najpomembnejše operno delo, ki se je v januarju 1934 prikazalo na našem opernem odru že tretjič, pa je Leoš Janáčekova »Jenufa«. K uprizoritvi in največjemu, popolnemu uspehu tega v operni literaturi samoraslega dela moramo opernemu vodstvu in vsem izvajalcem samo čestitati. Opero je vodil ravnatelj Mirko Polič, režiral Ciril Debevec. Glavne vloge so imeli: Gjungenac (Jenufa), Marčec (Števo), Gostič (Laza), Thiery-Kavčnikova (cerkovnica), Rus (hlapec) in Golobova (stara Burjevka), manjše pa: Kogejeva, Poličeva, Strniševa, Ramšakova, Jeromova, Škerjančeva in Zupan. Taka dela občinstvo rado poseča. Take opere to tudi zaslužijo.

PEVEC

»Pevec«, glasilo Pevske zveze, ki je bil lani prenehal zaradi krize, bo letos zopet nadaljeval svoje delo. Izhajal bo ravno tako vsak drugi mesec, počenši s februarjem, in bo obsegal prav tako 8 strani literarnega dela s članki, poročili, oznanili itd., in 8 strani glasbene priloge. Cena mu ostane kljub krizi ista, t. j. letno z glasbeno prilogo vred 30 Din. Tudi odslej bo mogoče naročiti zborom poleg celotnega lista tudi posamezne priloge po 10 Din za vse leto. Prepisovati ne bo dovoljeno. Naj ne bo nobenega zbora, nobenega pevovodje, ki bi ne bil naročnik »Pevca«.

Uredništvo je prevzel priznani skladatelj g. Matija Tomc, profesor v Št. Vidu nad Ljubljano, kamor je treba pošiljati vse dopise, namenjene uredništvu.

Za glasbeno prilogo imamo pripravljenih poleg raznih drugih krepkih stvari zlasti lepe mladinske pesmi, ki bodo prav prišle mladinskim in ženskim zborom.

Upravištvu poziva vse stare naročnike, ki še niso poravnali lanske naročnine za leto 1932, naj jo čimprej poravnajo, ker jim sicer ne bi poslali novega letnika. Prosimo, ostanite nam zvesti še dalje in pridobivajte novih naročnikov! Čim več naročnikov bo, tem boljši bo list.

Pevska zveza v Ljubljani.

DAROV ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Po 30 Din: g. Alojzij Mihelčič, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice v Celju; po 25 Din: gdč. Minka Zacherl, profesorica glasbe v Mariboru; po 20 Din: gdč. Vida Rudolf, strokovna učiteljica v Ljubljani; gospa Antonija Schulz v Ljubljani; Cerkveno predstojništvo na Brezjah; gospa Friderika Saršon, prof. glasbe v Ljubljani; g. Ivan Hauptman, organist v Mariboru; g. Pavel Rančigaj, profesor glasbe v Ljubljani; g. Martin Planinšek, organist v Trzinu; po 15 Din: g. Anton Grum, organist na Vrhniki; po 10 Din: g. Anton Bižal, organist v Gorjah; msgr. Anton Koritnik, ravnatelj Marijanišča v Ljubljani; g. Alojzij Krajnc, mestni občinski tajnik v Slovenjgradcu; g. Martin Zeleznik, šolski upravitelj v Sorici; g. Jožef Rozman, kaplan v Šmarju; g. Viktor Čadež, župnik v Mekinjah; župni urad na Vrhniki; g. Jakob Rupnik v Kranju; g. Lojze Žitko, knezoškofijski tajnik v Ljubljani; g. Pavel Gorjup, učitelj v Ljubljani; župni urad na Homecu; g. Ivo Cvek, občinski tajnik v Loki pri Zidanem mostu; g. Franjo Petek, organist pri oo. minoritih v Ptuj; po 5 Din: g. Ivan Sadar, organist na Dobrovi pri Ljubljani. Vsem se najlepše zahvalujemo in Bog jim obilno povrni!

MALI ZAPISKI.

V neki slovenski župniji so pri božični polnočnici 1933 izvajali orgelske preludije s »premljanjem gosli«. — Brez ozira na to, da izvajanje ni bilo ubrano in skladno, moramo tako prakticiranje odločno grajati, ker je proti cerkvenim določbam. Na Slovenskem smo do sedaj o takem muziciranju še malo slišali. Te razvade ne dobite niti v mestih ne. Čemu in zakaj naj se to danes vpeljuje po deželskih korih?

Za preludiranje so dovoljene samo orgle in nič drugega.

NAŠIM SKLADATELJEM.

Odkar smo dobili nov slovenski obrednik, potrebujemo tudi skladb, zloženih na razna obredna slovenska besedila. Predvsem »Pokropime«; te je izdal do sedaj samo še dr. Franc Kimovec. »Videl sem vodo« za čas od Velike noči do Sv. Trojice; en tak spev smo že objavili v »Cerkvenem Glasbeniku« l. 1931 v 1. in 2. številki. »V Zakramentu vse sladkosti«; teh imamo že nekaj zbirk, pa jih bo treba še več. Potem speva »Pridi, Sveti Duh« in »O pridi, Stvarnik Sveti Duh«; nekaj teh prinaša zbirka dr. Kimovčevih »Treh obrednih spevov za javno službo božjo«. Tudi še kak »Tebe Boga hvalimo« ne bo odveč; sicer imamo teh vsaj že pet: Lavtižarjev, dr. Kimovčev, Grumov, Premrlrov in Cerarjev. A nekateri izmed teh so pretežki. Najbolj praktični so taki, ki gladko, brez ponavljanja in v nekakem recitativnem in ne pretežkem slogu podajajo celotno besedilo. Potrebujemo slovenskih himnov za procesijo sv. Rešnjega Telesa. Potrebujemo več skladb na besedilo »Reši me« (prejšnji Libera). Potrebujemo novih skladb za obred na Svečnico, na cvetno nedeljo itd.

Prosimo gg. skladatelje, da mislijo za enkrat v prvi vrsti na gori omenjene nujne potrebe in da zlagajo te vrste skladbe. »Cerkveni Glasbenik« namerava takoj v prihodnji (3. in 4.) številki prinesiti v prilogi nekaj spevov na besedilo »Videl sem vodo«. Pošljite nam torej nekaj teh spevov! Objavili bomo seveda samo prav dobre in v vsakem oziru uspele skladbe.

Priporočamo se tudi za nova mašna, zlasti daritvena besedila predvsem našim cerkvenim pesnikom in hkrati skladateljem. Tudi teh spevov potrebujemo še več. Nekaj jih pač že imamo in bomo o priliki objavili vso dotično cerkvenoglasbeno literaturo. A želimo si več novih svežih, lepih, jedrnatih in pristno liturgičnih besedil in njim primernih skladb, bodisi za ljudsko kakor tudi za umetno zborovo petje.

Navadnih mašnih, istotako Marijinih in evharističnih pesmi imamo v obilici, tako včasih že res ne vemo, kaj ž njimi.

Zato se vrzimo sedaj bolj na nujne nove potrebe in na novo delo, ki nas nanj kličeta novi slovenski obrednik in najnovejše vsesplošno liturgično gibanje!

Urednik.

NAŠE PRILOGE

Današnja glasbena priloga (4 strani) prinaša Anton Jobstovo postno pesem »Strašno trpiš, Zveličar moj« in velikonočno »Močno se potrese« ter dve Stanko Premrlovi velikonočni, vse za mešani zbor. Posamezni izvodi se dobe pri naši upravi po 1.50 Din, pri večjem naročilu po 1 Din.

POPRAVEK

G. Dušan Sanein, ki smo v zadnji lanskí številki C. Gl. oglasili in priporočili njegov »Glasbeni besednjak«, je učitelj na Glasbeni Matici v Celju (ne v Ljubljani).

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.